

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΓΚΙΚΑ ΦΩΤΕΙΝΗ

ΤΖΙΤΖΗΡΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

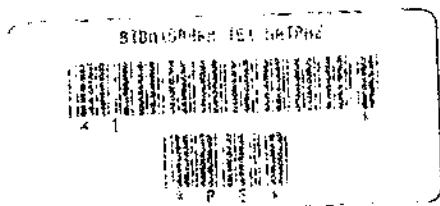
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΝ/ΝΑ

Π Τ Υ Χ Ι Α Κ Η Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α

" Ο ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΔΙΑΝΟΜΗ

ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ "

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ : Σ.Δ.Ο.

ΤΜΗΜΑ : ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	

A: ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.

Α.1. Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ

ΣΤΗΝ ΧΩΡΑ:

α. Η Οικονομική άνθηση της Αρχαίας Ελλάδος.

Εξετάζοντας τον κρατικό τομέα της Οικονομίας της χώρας μας κρίνεται αναγκαία η μελέτη της ιστορικής εξέλιξης του δημοσίου τομέα. Έτσι δημιουργείται μια σφαιρική άποψη των εξεταζόμενων οικονομικών συνθηκών, καθώς μελετάμε την εξέλιξη της οικονομίας της Ελλάδας από την Αρχαία Ελλάδα ως σήμερα.

Η ανάπτυξη του Ελληνικού πολιτισμού και η κυριαρχία της αρχαίας Ελλάδας οφείλεται κύρια στην οικονομική δύναμη της Αθήνας αλλά και άλλων ελληνικών πολιτειών.

Περισσότερο αναπτύχθηκε η Ναυτιλία, οι τέχνες, το εμπόριο, καθώς και η γεωργία. Σημαντική επίσης ανάπτυξη παρουσίασε και ο κλάδος της χειροτεχνίας, στοιχείο που έδωσε στην οικονομική τάξη των χειροτεχνών να αποτελούν σε ορισμένες πολιτείες, στήριγμα του κράτους.

Βασικό χαρακτηριστικό της δύναμης της Αθήνας είναι η αξιοποίηση πλουτοπαραγωγικών δυνάμεων και η σκληρή δουλειά των δούλων. Ένα άλλο νευραλγικό σημείο είναι η ανάπτυξη της κυκλοφορίας του χρήματος (ασήμι και χρυσός), με άμεση συνέπεια τη συγκέντρωση πλούτου, που σε πολλές περιπτώσεις αξιοποιήθηκαν κατάλληλα με τη δημιουργία εκπολιτιστικών έργων και έργων τέχνης.

β. Η κατάσταση την Περίοδο της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.

Στην περίοδο της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας αναπτύχθηκε το Φεουδαρχικό σύστημα με άμεση συνέπεια την παραμέληση της Ελληνικής Οικονομίας, όπως και την παραγκώνιση των λαϊκών δυνάμεων, μολονότι, υπήρξαν εσωτερικοί αγώνες για την καίρια θέση τους.

Ετσι παρατηρείται μια άμεση εξάρτηση των αγροτών από τους Φεουδάρχες και των βιοτεχνών από τους αυτοκρατορικούς υπαλλήλους. Μια λιγοστή ανάπτυξη πραγματοποιήθηκε στις τέχνες και στο εμπόριο με συνέπεια τη δημιουργία εμπορικών κέντρων. (Κων/πολη, Θεσ/νίκη).

Στα τέλη του 13ου και 14ου αιώνα, σημειώνεται μια νέα, αλλά αργή ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων, η βιοτεχνία διαδίδεται και στο χωριό, που συνδέεται με την αγορά καθώς επίσης χρησιμοποιείται η μισθωτή εργασία των ακτημόνων αγροτών, και αναπτύσσονται οι εμποροχρηματιστικές σχέσεις.

γ. Η οικονομική κατάσταση στο χώρο της Ελλάδας έως την επανάσταση του 1821.

Η παραπέρα οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη του τόπου μας καταστράφηκε από την τουρκική κατάκτηση, αλλά αυτή η καταστροφή δεν ήταν ολοκληρωτική γιατί η Οθωμανική Αυτοκρατορία και ιδιαίτερα η περιοχή της Ελλάδας, δέχθηκε, θετικές επιδράσεις ως προς την ανάπτυξη των παραγωγικών σχέσεων, από τις αστικές

επαναστάσεις που επακολούθησαν στην Δ. Ευρώπη. Έτσι προς τα τέλη του 16ου και τις αρχές του 17ου αιώνα αρχίζουν να αναπτύσσονται η χειροτεχνική παραγωγή, η εμπορική κίνηση, η ναυτιλία μας, τα γράμματα που περιορίστηκαν μόνο στην ίδρυση σχολείων.

Το ελληνικό κεφάλαιο όμως δεν τοποθετείται στην ανάπτυξη της παραγωγής και ειδικότερα της βιομηχανίας, αλλά αναπτύσσεται σαν μεταπρατικό ή εμπορομεσητικό και τοκογλυφικό. Μεσα από αυτές τις οικονομικές συνθήκες ξεσπάει εθνικοαπελευθερωτική επανάσταση.

δ). Η οικονομία της Ελλάδος στα πρώτα 100 χρόνια ύπαρξης ανεξάρτητου Ελληνικού Κράτους (1821-1920).

Κάτω από τους γρήγορους ρυθμούς της βιομηχανικής ανάπτυξης της Δ. Ευρώπης αναπτύσσεται το νεοελληνικό κράτος, στο οποίο τα εμπορικά και ναυτικά κέντρα όπως και οι αγροτικοί πληθυσμοί βρίσκονται σε παρακμή.

Το μεταεπαναστατικό πρόβλημα που έχει ν'αντιμετωπίσει το κράτος, είναι η λύση του αγροτικού ζητήματος, δηλαδή η απαλλοτρίωση των μεγάλων τσιφλικιών και η διανομή τους στους ακτήμονες που πραγματοποιήθηκε μόνο κατά ένα μέρος και μάλιστα μετά τα πρώτα πενήντα χρόνια.

Στην πενήντακονταετία η βιομηχανία αναπτύσσεται με αργούς ρυθμούς και αυτό γιατί η ελληνική αστική τάξη, η οποία συνεργάζεται με τους κοτσαμπάσηδες, δεν σπάει της φεουδαρχικές σχέσεις να κάνει δηλαδή τον αγρότη ιδιοκτήτη και ελεύθερο

εμπορευματοπαραγωγό πράγμα που θα συντελούσε την ανάπτυξη της βιομηχανίας, αλλά συνεργάζεται με το ξένο κεφάλαιο (ιδίως το αγγλικό και γαλλικό).

Η συμπεριφορά αυτή της αστικής τάξης έχει σαν συνέπεια την ανάπτυξη του εξωτερικού δανεισμού, την πληθώρα αποικιακών συμβάσεων καθώς και τις πολιτικές και στρατιωτικές επεμβάσεις ξένων χωρών στη χώρα μας, όπου το ξένο κεφάλαιο συνεργάζεται με το ντόπιο τοκογλυφικό και καταλαμβάνει το τραπεζιτικό τομέα, και από εκεί καθορίζει τις κατευθύνσεις ανάπτυξης.

Η ίδρυση των Τραπεζών, που έπαιζαν το ρόλο του μεσάζοντα των ξένων κεφαλαίων στην Ελλάδα, δεν είχε σαν σκοπό την οικονομική ανάπτυξη, αλλά τα κεφάλαια ξοδεύτηκαν για τόκους, χρεολυσία, άσκοπες εκστρατείες, με αποτέλεσμα το ισοζύγιο εξωτερικών πληρωμών να είναι συνεχώς παθητικό. Ορισμένη ανάπτυξη της Ελληνικής Οικονομίας, αλλά και πάλι υποταγμένη στους ξένους παρατηρήθηκε μετά το 1860 με κύριο κλάδο την μεταλλουργία. Έτσι δημιουργήθηκαν μια σειρά ξένων εταιρειών που καρπώνονταν τους κόπους του ντόπιου εργατικού δυναμικού.

Σημαντικό εμπόδιο δια την ανάπτυξη της Εθνικής Οικονομίας είναι το απάνθρωπο σύστημα των εργατών και το κωλυγικό σύστημα των αγροτών, που καθυστέρουσε την υγιή παραγωγική εργασία, γεγονός που όξυνε και δυνάμωσε μια σειρά από εσωτερικούς αγώνες.

ε. Η Οικονομία της Ελλάδας στην περίοδο του μεσοπο-
λέμου. (1921-1940)

Όπως και πριν, έτσι και μετά την μικρασιατική καταστροφή, η Ελλάδα παρέμεινε μια φτωχή αγροτική χώρα με συνεχές έλλειμα στο ισοζύγιο εξωτερικών πληρωμών και άμεσα εξαρτώμενη από το ξένο κεφάλαιο.

Παρ' όλη την ανάπτυξη του αγροτικού κινήματος και της εικονικής μεταρρυθμίσεως, οι αγρότες το μόνο που κατάφεραν ήταν να είναι έρμαιο των φορολογικών επιβαρύνσεων και της αστικής τάξης που παρέμεινε κυρίαρχη.

Η Μικρασιατική καταστροφή επηρέασε σημαντικά την Ελλάδα πολιτικά και οικονομικά και ο ερχομός των προσφύγων, αφού αύξησε την εργατική δύναμη, έδωσε μια μικρή ανάπτυξη στην βιομηχανία, βιοτεχνία και την γεωργία. Ακόμη αναπτύχθηκαν η συγκοινωνία, το εμπόριο, διάφορα πολεοδομικά έργα (ίδρευση, ηλεκτροφωτισμός) που βασίζονταν στον δανεισμό κεφαλαίων ξένων εταιριών, οι οποίες απόβλεπαν στο να μην αξιοποιηθούν οι εγχώριες δυνατότητες ανάπτυξης, και επίσης στο λιγοστό μεταναστευτικό συνάλλαγμα. Η μικρή αυτή άνθηση ανακόπηκε από την οικονομική κρίση του 1929-1933 με αποτέλεσμα την μεγάλη χρεωκοπία και το ξέσπασμα πολλών απεργιών.

1930-1940.

Η ίδια άσχημη οικονομική κατάσταση συνεχίστηκε και στην δικτατορία του Μεταξά το 1936 όπου η Ελλάδα ξεπουλήθηκε στην χιτλερική Γερμανία. Η οικονομία δεν μπόρεσε να ορθοποδήσει λοιπόν ούτε και σ' αυτήν την περίοδο με τους συνεχείς δανεισμούς και δέχτηκε το τελικό χτύπημα από το ξέσπασμα του πολέμου (1940) αφού και στρατιωτικά ήταν απροετοίμαστη.

Με την εγκαθίδρυση των Γερμανών στην Ελλάδα το 1941 άρχισε η συστηματική καταλήστευση του τόπου με αποτέλεσμα να νεκρωθεί το Εμπόριο, η Γεωργία, η Βιομηχανία, έτσι ώστε παρατηρήθηκε μια κατακόρυφη πτώση του Εθνικού Εισοδήματος. Οι ανταλλαγές αγαθών γίνονταν μόνο σε είδος, η ανεργία πήρε μεγάλες διαστάσεις όπως επίσης και η μαύρη αγορά.

Ως το 1944 επικρατούσε αυτή η κατάσταση βρίσκοντας την Ελλάδα με προβλήματα επιβίωσης των κατοίκων ιδίως των αστικών κέντρων.

στ. Η οικονομία της Ελλάδος στην περίοδο 1945-1950.

Στην Περίοδο 1945-1950 μετά το ξέσπασμα του εμφύλιου πολέμου και την ήττα των δημοκρατικών δυνάμεων, κάθε τομέας της Ελληνικής οικονομίας ήταν ανεπαρκής, ο πληθωρισμός είχε αυξηθεί σημαντικά με συνέπεια την έλλειψη αγαθών και τη συγχύση της μαύρης αγοράς.

Την δανειοδότηση και χρηματοδότηση κεφαλαίων ανέλαβε τότε η αμερικανική δύναμη που δεν βοήθησε στην αναζωόγονηση της εθνικής οικονομίας γιατί τα κεφάλαια δεν διαθέντονταν σε σημεία που υπήρχε πραγματική ανάγκη, αλλά χαραμίζονταν σε άσχετους σκοπούς.

Αξιοσημείωτο είναι ότι είχε εκμηδενιστεί τελείως η γνώμη της ελληνικής εκάστοτε κυβέρνησης και η Ελλάδα ολοένα και πιο πολύ γίνονταν έρμαιο ξένων δυνάμεων.

ζ. Η οικονομική ανάπτυξη 1951-1962 και η σύνδεση της της Ελλάδας με την ΕΟΚ.

Στην δεκαετία 1951-1962 παρατηρείται μια βραδυπορούσα ανάπτυξη καθόλου παρόμοια με κείνη των ανατολικών γειτονικών μας χωρών και των δυτικο-ευρωπαϊκών χωρών. Η Εθνική μας Οικονομία δεν μπορεί να ξεπεράσει το στάδιο της υπανάπτυξης και με την επιβληθείσα πολιτική των " ανοιχτών θυρών " και των " ίσων δυνατοτήτων ", εμποδίζεται η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και τοποθετούνται ταυτόχρονα τα ξένα προσόντα στη χώρα μας.

Παρατηρείται μια μικρή αύξηση του εθνικού εισοδήματος η οποία δεν έχει αντίκτυπο στην βιομηχανία και στην γεωργία, οι οποίες μετά από την μικρή ανάπτυξη που βλέπουν το 1951-1952 κάμπτονται και πάλι μετά το 1956.

Η βιομηχανική όμως ανάπτυξη αν και δεν ήταν ομοιόμορφη σ' όλους τους κλάδους, δεν άλλαξε ουσιαστικά την διάρθρωση

της Ελληνικής βιομηχανίας και δεν τη μετέτρεψε σε βάση για την παραπέρα ορθολογική ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας σαν σύνολο. Εξάλλου αυτοί οι κλάδοι που αναπτύχθηκαν ικανοποιούσαν εν μέρη την εσωτερική ζήτηση σε καταναλωτικά αγαθά χωρίς ν' αυξάνονται οι εισαγωγές βιομηχανικών προϊόντων, οι οποίες θα βοηθούσαν και στη βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου πληρωμών.

Ένα από τα χρόνια προβλήματα της ελληνικής οικονομίας είναι, ότι ο όγκος των εξαγωγών είναι μεγαλύτερος των εισαγωγών και αυτό σημαίνει ότι το έλλειμα του εμπορικού ισοζυγίου συνεχώς αυξάνεται, όπου η ισοσκελίση κατορθώθηκε μόνο με την αύξηση των άδηλων πόρων.

Επειτα το πρόβλημα της απασχόλησης επεκτάθηκε λόγω της μετανάστευσης που έπαιρνε μεγάλες διαστάσεις. Η Ελλάδα προσπαθούσε να ορθοποδήσει με τις υποδείξεις των ξένων για τις κατευθύνσεις ανάπτυξης που θα ακολουθούσε και αναγκάστηκε να αποδεχτεί τους όρους της ΕΟΚ με αντάλλαγμα μια σχετική οικονομική βοήθεια, όπως υπογράφηκε στη συμφωνία των Αθηνών το 1962. Με την κίνηση αυτή πίστεψε ότι μπορεί να γίνει μια χώρα ισάξια των χωρών της κοινής αγοράς.

η. Κύρια χαρακτηριστικά της οικονομικής ανάπτυξης στην

Ελλάδα (1963-1975).

Στην περίοδο αυτή συνεχίζεται η εξαρτημένη ανάπτυξη της οικονομίας από τα ξένα και ντόπια μονοπώλια και γενι-

κά παρατηρούνται διάφορα σκαμπανεβάσματα σ' όλους τους τομείς της οικονομίας της χώρας προερχόμενα από τον κακό χειρισμό της χούντας. Η βιομηχανία κατέχει την πρώτη θέση της ελληνικής παραγωγής, αλλά δεν μπορεί παρ' όλα αυτά να αξιοποιήσει τις εγχώριες δυνατότητες, ούτε να καλύψει τις ανάγκες ζήτησης, με αποτέλεσμα ν' αυξάνονται συνεχώς οι εισαγωγές.

Αν και παρατηρείται αύξηση βιομηχανικών μονάδων δεν κατορθώνουν ν' απορροφήσουν ικανοποιητικό αριθμό εργαζομένων από το σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού και αυτό γιατί αυτές οι καινούργιες βιομηχανικές μονάδες απασχολούνται με την μεταποίηση ή συναρμολόγηση εισαγόμενων ημιτελών προϊόντων.

Επειτα στην αγροτική παραγωγή δεν σημειώθηκε η αναμενόμενη αναδιάρθρωση λόγω του ότι μειώθηκε ο αγροτικός, σε αντίθεση με τον αστικό και λόγω του ότι δεν υπήρχαν σύγχρονα μέσα εκμετάλλευσης της γής και η φυσική συνέπεια αυτών ήταν να μην καλύπτονται οι εγχώριες ανάγκες.

Αξιοσημείωτο είναι ακόμη ότι το εισόδημα της δευτερογενούς και πρωτογενούς παραγωγής δεν καλύπτει το 50% του εθνικού εισοδήματος, το οποίο κατανέμεται άνισα στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό. Έτσι παρατηρείται αυξημένο το εισόδημα στην περιοχή της Αττικής και στην περιοχή

της κεντρικής Μακεδονίας.

Αυτό συμβαίνει γιατί ο πληθυσμός της επαρχίας ή συσσωρευόταν στα αστικά βιομηχανικά κέντρα ή μετανάστευαν στο εξωτερικό ιδίως στην δεκαετία '61-'71.

Το φορολογικό σύστημα βασιζόταν στους μισθωτούς και στους μικρούς και μεσαίους ιδιοκτήτες γής, παρά στους βιομήχανους. Σημαντική είναι η εμφάνιση της τριτογενούς παραγωγής που συνδέεται άμεσα με την ανάπτυξη της οικονομίας.

Όλα αυτά καθρεπτίζονται στο εμπόριο ισοζύγιο της χώρας όπου συνεχώς εμφανίζει έλλειμα που οφείλεται στην αδυναμία της οικονομίας στην κακή διάρθρωση της και στην ελλειπή παραγωγή και όχι τόσο στο συνάλλαγμα.

Επειτα οι άδηλοι πόροι, τα εσωτερικά δάνεια και η εισροή των ξένων κεφαλαίων δεν κάλυπταν φυσικά το έλλειμα αυτό και οι συνεχείς εισαγωγές ενέτειναν περισσότερο το πρόβλημα.

Η κρίση του καπιταλιστικού κόσμου μεταφέρεται και στην Ελλάδα, το '74 και '75', αφού εξυπηρετούσε τα ξένα συμφέροντα και έτσι παρατηρείται η συνέχιση του πληθωρισμού η συνέχιση της υποτίμησης της δραχμής, η στάσιμότητα των επενδύσεων, η αύξηση του εξωτερικού χρέους, αύξηση της ανεργίας με συνέπεια το χαμηλό βιοτικό επίπεδο των εργαζομένων.

θ. Η πορεία της Ελληνικής Οικονομίας μετά το 1975 και
το πρόγραμμα της οικονομικής ανάπτυξης.

Η οικονομική ισορροπία εδραΐθηκε ούτε και σ' αυτήν την πενταετία, αλλά συνεχίστηκε η διεθνής οικονομική κρίση του καπιταλισμού. Τα εισοδήματα προέρχονται πια από τις υπηρεσίες παρά από την γεωργία και την βιομηχανία και αυτό είναι μια από τις κύριες αιτίες της συνέχισης του ελλείματος του εμπορικού ισοζυγίου.

Η σχετικά μικρή αναζωογόνηση της οικονομίας το 1975 ανακόπηκε το 1976 και 1977, όπου η μικρή ανάπτυξη της βιομηχανίας αυτή την διετία δεν σήμαινε και αύξηση των εξαγωγών. Και κατά συνέπεια το έλλειμα του ισοζυγίου τρέχουσών συναλλαγών.

Το 1978 η κρίση συνεχίστηκε στα ίδια επίπεδα και προδιαγράφονται οι εξελίξεις που θα γίνουν το 1979. Η τότε Κυβέρνηση καταρτίζει ένα πενταετές πρόγραμμα οικονομικής ανάπτυξης, το οποίο δεν εμβαθύνει στα προβλήματα της χώρας με βάση της ιδιομορφίες της ελληνικής πραγματικότητας, ούτε έδινε προοπτικές λύσεις των προβλημάτων, αλλά ήταν προσαρμοσμένο στα συμφέροντα του ξένου και ντόπιου κεφαλαίου και των μονοπωλίων, τα οποία εμποδίζουν την αξιοποίηση του φυσικού πλούτου και των παραγωγικών δυνάμεων της χώρας. Ακόμη το πρόγραμμα αυτό ήταν προσαρμοσμένο προς την κατεύθυνση της ένταξης της Ελλάδας

στην ΕΟΚ, η οποία παρουσιαζότανε σαν λύση όλων των προβλημάτων.

Σε αντίθεση οι οικονομικές συνθήκες δεν καλυτέρεψαν. Δημιουργήθηκαν και πολιτικά προβλήματα. Αυτό εξαναγκάζει την κυβέρνηση ν' αναθεωρήσει το πρόγραμμα και να καταρτίσει ένα νέο πρόγραμμα της περιόδου 1978-1982.

A2. Η ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ.

Πρόλογος

Ο κρατικός τομέας της οικονομίας, όπως και γενικώτερα τα προβλήματα του αστικού κράτους βρίσκονται, ιδιαίτερα σήμερα, στο επίκεντρο της ιδεολογικής και πολιτικής αντιπαράθεσης. Και αυτό είναι φυσιολογικό, αφού το αστικό κράτος αποτελεί τον βασικό μοχλό με τον οποίο η αστική τάξη της χώρας μας προωθεί τη γενικότερη στρατηγική της αναδιάρθρωσης και αναπροσαρμογής του συστήματος του εξαρτημένου ελληνικού κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού.

Η ιδεολογική και πολιτική αντιπαράθεση επικεντρώνεται γύρω από τις αιτίες των προβλημάτων του κρατικού τομέα της οικονομίας και τον γενικότερο ρόλο του στην οικονομία, όπου θα εξετάσουμε παρακάτω:

Υπάρχουν διάφορες κρίσεις γύρω από την ανάπτυξη και επέκταση του κρατικού τομέα όπου προσπαθούν να καθορίσουν και να κατατάξουν την επέκτασή του, άλλοτε αρνητική και άλλοτε θετική. Οι μορφές ανάπτυξης του κρατικού τομέα

καθώς και οι τομείς που αυξάνεται ο έλεγχος του, δείχνουν με ποιό τρόπο το αστικό κράτος προσαρμόζεται και στηρίζει τις ανάγκες αναπαραγωγής και συσσώρευσης του μονοπωλιακού κεφαλαίου.

Είναι προφανές ότι ο μονόπλευρος προσαρμοστικός των διεθνών σχέσεων της χώρας μας χωρίς την εκτεταμένη οικονομική δραστηριότητα του Δημοσίου δεν μπορεί παρά ν'αναπαράγει τον εαυτό του, αφήνοντας έτσι την εθνική μας οικονομία καθυστερημένη και υπανάπτυκτη.

Η επίλυση όμως αυτού του προβλήματος είναι αδιανόητη χωρίς τον πρωτεύοντα ρόλο ενός δυναμικού κρατικού τομέα της οικονομίας. Έτσι το κράτος στηριζόμενο σ' αυτό τον τομέα, πρέπει να δημιουργήσει τις κατάλληλες υποδομές και φορείς για να είναι σε θέση να εξασφαλίσει νέες διεθνείς οικονομικές σχέσεις, να αναλάβει κοινές επενδύσεις με άλλες χώρες και οργανισμούς να διευρύνει τον παρεμβατισμό στον τομέα του τουρισμού, της ναυτιλίας, να επαναφέρει το εργατικό δυναμικό των μεταναστών και ακόμη να προσαρμόσει τις φορολογικές επιβαρύνσεις ισότιμα σε όλα τα ταξικά επίπεδα.

Εξάλλου από οικονομική και κοινωνική άποψη η πρόωθηση του Δημοσίου Τομέα πρέπει να αποτελέσει τη βασικότερη κινητήρια δύναμη, η κοινωνικοποίηση αυτή πρέπει να γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε η παραγωγή να γίνεται πιο αποδοτικότερη από το καπιταλιστικό σύστημα και να ενισχύονται οι πραγματικές σχέσεις οικονομικής και κοινωνικής δικαιοσύνης για όλους.

Στην συνέχεια γίνεται μια πιο συγκεκριμένη ανάλυση του ταξικού χαρακτήρα και των μορφών ανάπτυξης του κρατικού τομέα της οικονομίας στην Ελλάδα, ιδιαίτερα τα τελευταία 15 χρόνια, όπου οι οικονομικές λειτουργίες του αστικού κράτους εξετάζονται τόσο στο επίπεδο της αναδιανομής του εισοδήματος όσο και στο επίπεδο της κρατικής επιχειρηματικής δραστηριότητας.

I. Ο κρατικός τομέας στο επίπεδο της αναδιανομής του εισοδήματος.

Οι διαστάσεις του κρατικού τομέα στο επίπεδο της αναδιανομής του εισοδήματος βρίσκονται στα έσοδα του κράτους και την φορολογία, στις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και στις δημόσιες δαπάνες.

Μια σοβαρή διαπίστωση είναι ότι το αστικό κράτος αντλεί τα συνολικά του έσοδα όλο και περισσότερο από τη φορολογία, έτσι παρατηρείται ότι το κράτος αυξάνει τη φοροεισπρακτική δραστηριότητα, σε σχέση με την επιχειρηματική δραστηριότητα στο χώρο της παραγωγής.

Στην περίοδο 1970-1980 έχουμε μια ελαφριά αύξηση της φορολογικής επιβάρυνσης και μετά το 1981 η αύξηση αυτή γίνεται πιο έντονη. Διαπιστώνουμε ότι η αύξηση της φορολογικής επιβάρυνσης έπληξε κύρια τα χαμηλά εισοδήματα (μισθωτούς-συνταξιούχους), ενώ η τάξη των εμπόρων και βιομηχάνων ανέπνεε με τις συνεχείς ελαφρύνσεις, αλ-

λά και τους εικονικούς συλλογισμούς ή και με διάφορους άλλους τρόπους φοροδιαφυγής.

Ποσοστά συμμετοχής των διάφορων κατηγοριών στο φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων και φορολογική τους επιβάρυνση (σχέση φόρου/φορολογητέο εισόδημα)

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	Μέσο όροι περιόδου		
																			1970-74	1975-81	1982-87
1. Μισθωτοί																					
α) Ποσοστό συμμετοχής	23,6	24,2	24,0	23,6	23,5	25,8	32,1	36,2	36,5	35,4	38,8	39,2	43,2	46,8	46,6	48,2	46,5	42,7	23,8	34,9	45,7
β) Φορολογική επιβάρυνση	9,0	9,2	8,4	8,7	9,2	8,7	9,7	11,0	10,0	10,9	12,7	11,9	13,4	14,1	14,1	15,3	13,3	14,0	8,9	10,7	14,0
2. Συνταξιούχοι																					
α) Ποσοστό συμμετοχής	13,1	14,3	14,2	13,2	10,8	11,6	13,0	12,2	13,6	12,0	13,3	14,6	15,5	15,4	16,8	17,7	16,7	17,0	13,1	12,9	16,5
β) Φορολογική επιβάρυνση	10,2	10,5	9,6	9,8	10,3	9,8	11,1	12,3	12,5	13,4	15,7	15,5	17,0	16,5	16,8	18,3	15,3	16,3	10,1	12,9	16,7
3. Έμποροι-βιομήχανοι																					
α) Ποσοστό συμμετοχής	41,2	40,7	40,7	41,4	45,1	42,7	36,2	32,4	30,6	33,7	29,8	28,2	25,3	23,3	22,5	20,6	23,0	26,0	41,8	33,4	23,5
β) Φορολογική επιβάρυνση	12,8	13,1	12,5	13,0	14,9	15,3	14,7	15,5	14,1	17,4	18,5	17,9	18,7	18,1	15,5	15,2	14,9	17,9	13,3	16,2	16,7
4. Ελεύθεροι επαγγελματίες																					
α) Ποσοστό συμμετοχής	12,7	12,1	12,7	13,2	11,0	11,6	11,8	13,1	13,1	12,8	12,4	12,3	10,7	9,3	9,2	8,9	9,3	9,7	12,3	12,4	9,5
β) Φορολογική επιβάρυνση	14,7	15,1	14,3	15,3	16,1	15,9	16,8	18,5	18,5	20,0	22,4	22,0	22,6	21,6	20,8	22,3	20,3	22,9	15,1	19,2	21,8
5. Γεωργοί																					
α) Ποσοστό συμμετοχής	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,1	0,1	0,2
β) Φορολογική επιβάρυνση	12,6	13,9	10,2	10,2	11,5	9,6	11,1	12,9	12,8	11,9	12,3	10,3	14,1	10,7	9,5	8,2	7,1	8,9	11,7	11,6	9,8
6. Εισοδηματίες																					
α) Ποσοστό συμμετοχής	9,3	8,7	8,6	8,5	9,5	8,3	7,0	6,0	6,1	5,9	5,5	5,6	5,9	4,9	4,7	4,4	4,3	4,3	8,9	6,3	4,6
β) Φορολογική επιβάρυνση	17,4	16,8	15,7	16,0	19,5	16,4	15,5	15,8	15,4	15,5	16,8	15,9	16,5	16,7	16,0	15,9	14,2	15,2	17,1	15,9	15,8

Πηγή: ΕΣΥΕ, Στατιστική του δηλωθέντος εισοδήματος φυσικών προσώπων και η φορολογία αυτού - Επεξεργασία στοιχείων για τα αντίστοιχα οικονομικά έτη. Για το 1987 τα στοιχεία είναι του ΜΥΚΥΟ.

Η αντιλαϊκή διάρθρωση των εσόδων του αστικού κράτους δεν έχει σχέση μόνο με το φορολογικό σύστημα, αλλά και με τη διάρθρωση της χρηματοδότησης της κοινωνικής ασφάλισης.

Μετά από σύγκριση μεταξύ Ελλάδας και των άλλων χωρών της ΕΟΚ παρατηρείται ότι οι εργοδοτικές εισφορές βρίσκονται σε χαμηλότερα επίπεδα, ενώ οι εισφορές των εργαζόμενων βρίσκονται στα υψηλότερα επίπεδα.

Ακόμη, ενώ στην Ελλάδα η συμμετοχή των εργαζομένων και των εργοδοτών βρίσκεται σχεδόν στα ίδια επίπεδα, στις άλλες χώρες της ΕΟΚ οι εισφορές των εργοδοτών βρίσκονται σε σημαντικά υψηλότερα επίπεδα από αυτές των εργαζομένων.

Επίσης όσον αφορά τις κοινωνικές δαπάνες η Ελλάδα συγκριτικά με τις άλλες χώρες της ΕΟΚ βρίσκεται σε χαμηλότερο επίπεδο.

Η φορολογική επιβάρυνση¹ στις χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας

Χώρες	Φόροι ως % του ΑΕΠ		Σχετικό κατά κεφαλήν εισόδημα		Προσαρμ. φορολ. επιβάρυνση	
	1986	1987	\$	Ισοτιμία αγορ. δύναμ.	2:3	2:4
	1	2	3	4	5	6
Βέλγιο	45,6	46,1	113,8	108,9	40,5	42,3
Δανία	58,5	58,4	160,6	119,3	36,4	48,9
Γερμανία	45,3	45,1	145,3	118,9	31,0	37,9
ΕΛΛΑΔΑ	36,0	38,9	46,7	56,4	83,3	69,0
Ισπανία	35,6	35,9	60,4	74,3	59,4	48,3
Γαλλία	48,9	48,7	131,4	113,3	37,1	43,0
Ιρλανδία	43,3	44,2	72,7	69,8	60,8	63,3
Ιταλία	39,2	39,1	89,0	90,4	43,9	43,3
Λουξεμβούργο	54,1	52,4	138,2	128,9	37,9	40,7
Ολλανδία	53,8	53,1	122,4	104,9	43,4	50,6
Πορτογαλία	33,3	33,5	28,9	45,0	115,9	74,4
Εν. Βασίλειο	40,9	40,5	112,4	99,2	36,0	40,8
Ευρ. Κοινότητα	43,8	43,6	100,0	100,0	43,6	43,6

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων από EEC *Economic Forecasts* 1986-87. Δημοσιεύτηκε στη *Ναυτεμπορική*, 25.9.1987.

1. Περιλαμβάνονται: Έμμεσοι φόροι, άμεσοι φόροι, εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και άλλα τρέχοντα έσοδα.

Η βασική πλευρά που έχει σχέση με το μέγεθος και το ρόλο του αστικού κράτους στο επίπεδο αναδιανομής του εισοδήματος είναι πως χρησιμοποιούνται τα έσοδα του κράτους.

Η αύξηση του αναδιανεμητικού ρόλου του κράτους μέσα από τις δαπάνες οφείλεται κατά κύριο λόγο στην αύξηση των καταναλωτικών δαπανών του κράτους και όχι τόσο των επενδυτικών. Δηλαδή το αστικό κράτος γίνεται

ολοένα και περισσότερο ένας " Μεγάλος καταναλωτής " ,
παρά " επενδυτής " .

Στην διάρθρωση της δημόσιας κατανάλωσης εξεταζόμε-
νη κατά τομέα, παρατηρούμαι ότι το 66% περίπου πηγαίνει
για διοίκηση και άμυνα, ενώ η πρόνοια με την εκπαίδευση
κινείται σε απελπιστικά χαμηλά επίπεδα στην τελευταία
25ετία, και στην υγεία παρατηρείται μια ελαφριά τάση
βελτίωσης.

Ποσοστιαία σύνθεση δημόσιων δαπανών						
	1955	1965	1975	1984	1985	1986
1. Δημόσια κατανάλωση*	56,0	44,8	47,2	40,7	39,4	39,5
α. Πολιτικές δαπάνες	30,0	31,1	26,1	26,9	27,2	—
β. Στρατιωτικές δαπάνες	26,0	13,7	21,1	13,8	12,2	—
2. Μεταβιβάσεις	25,9	33,2	34,9	43,2	44,9	46,8
α. σε ιδιώτες**	24,0	26,1	22,2	28,9	28,5	29,0
β. στο εξωτερικό	0,1	0,3	0,6	0,2	0,2	0,2
γ. επιδοτήσεις	1,3	4,2	7,8	4,3	5,8	5,6
δ. τόκοι δημόσ. χρέους	0,5	2,6	4,3	9,8	10,4	12,0
3. Τρέχουσες δαπάνες (1+2)	81,9	78,0	82,1	83,9	84,3	86,3
4. Ακαθάριστες δημόσιες επενδύσεις	18,1	22,0	17,9	16,1	15,7	13,7
5. Σύνολο δημ. δαπανών	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Πηγή: Εθνικοί Λογαριασμοί. Επεξεργασία στοιχείων.

* Για παραπέρα ανάλυση των δαπανών για τη δημόσια κατανάλωση βλέπε Πίνακα 10.

** Το κονδύλι «μεταβιβάσεις σε ιδιώτες» περιλαμβάνει κυρίως συντάξεις και διάφορες επιχορηγήσεις σε νοσοκομεία και εκπαιδευτικά ιδρύματα, παροχές ανεργίας και ασθένειας, επιδόματα οικογενειακά και σπουδαστικά κλπ.

Ιδιαίτερη φροντίδα δίνεται ειδικά τα τελευταία χρόνια
στην άμεση στήριξη και ενίσχυση του καπιταλιστικού κέρδους.

κύρια με την πολιτική " κινήτρων " προνομίων " κλπ.

Η πολιτική των κινήτρων δεν κατάφερε ν' αναστείλει την τάση χειροτέρευσης των όρων αξιοποίησης του κεφαλαίου. Η συνέχιση αυτής της πολιτικής κινήτρων σήμερα λειτουργεί όλο και πιο αρνητικά αφού στερεί το δημόσιο τομέα από τεράστιους οικονομικούς πόρους που θα του επιτρέπανε μια ουσιαστική παρέμβαση στο επενδυτικό και αναπτυξιακό πρόβλημα της χώρας. Έτσι από τα κέρδη των επιχειρήσεων γίνεται μια μεταστροφή προς τα ατομικά εισοδήματα των καπιταλιστών και κύρια προς τους τόκους και τα ενοίκια.

Ένα άλλο αποτέλεσμα της πολιτικής αυτής είναι η πιο έντονη κρίση του ελληνικού καπιταλισμού και η ταυτόχρονη παρουσίαση ενός άλλου τύπου της ελληνικής βιομηχανίας που έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στον κλάδο των οικοδομών. Ακόμη στην δεκαετία 1970-1980 το επενδυτικό πρόβλημα αποκτά μακρόχρονο χαρακτήρα.

Περιορίζεται στο ελάχιστο η παρέμβαση του δημοσίου τομέα έτσι, ώστε αδυνατεί ν' αναπτύξει κάποιο πρόγραμμα βραχυπρόθεσμης ανάκαμψης.

Διάφορες εξελίξεις όπως η ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ, η ένταση των εξοπλισμών και οι προγραμματισμοί του ΝΑΤΟ, συντέλεσαν στην αύξηση της κατεύθυνσεις των δημοσίων δαπανών στα προνόμια και κίνητρα

του κεφαλαίου στις πληρωμές τόκων για στρατιωτικούς εξοπλισμούς και στην προσπάθεια άμβλυσης των ταξικών αντιθέσεων.

Η διερεύνηση της λειτουργίας του αστικού κράτους στο επίπεδο της αναδιανομής του εισοδήματος συνοδεύεται με τη διερεύνηση του αντιλαϊκού και παρασιτικού χαρακτήρα των οικονομικών λειτουργιών του αστικού κράτους.

II. Ο κρατικός τομέας στο επίπεδο της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Στο επίπεδο της επιχειρ/κής δραστηριότητας, σαν διάσταση του κρατικού τομέα, υπάρχουν δύο κύριες μορφές κρατικής επιχειρηματικής δραστηριότητας : Οι δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί και επιχειρήσεις μετοχικού ενδιαφέροντος του κράτους και των φορέων του.

Οι δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί (ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΟΑ, ΟΣΕ, ΙΚΑ κλπ) ανήκουν ολότελα στο δημόσιο και η πολιτική τους εντάσσεται στην όλη πολιτική του κράτους, στις επιχειρήσεις μετοχικού ενδιαφέροντος (ολπ, ΑΣΟ, Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων

κλπ), του κράτους συμμετέχουν στο κεφάλαιο τους κύρια οι κρατικές Τράπεζες. (Εμπορική, Εθνική, ΕΤΒΑ; Αγροτική).

Η επίδραση όμως του Δημοσίου στους τόκους και την πολιτική αυτών των επιχειρήσεων είναι από χαμηλή μέχρι ανύπαρκτη.

Επίσης υπάρχει και μια τρίτη μορφή επιχ/κής δραστηριότητας που αφορά την παρέμβαση του κράτους στις προβληματικές επιχειρήσεις. Το μέγεθος της επιχειρηματικής δράσης του δημοσίου τομέα, εξεταζόμενο με κριτήρια τη συμμετοχή των δημοσίων επενδύσεων στην παραγωγή του εθνικού προϊόντος, (στο σύνολο της απασχόλησης), στη μισθωτή μη αγροτική απασχόληση και τέλος με το κριτήριο της συμμετοχής των επενδύσεων των δημοσίων επιχειρήσεων, (στο σύνολο των επενδύσεων), συμπεραίνουμε ότι ενώ η Ελλάδα βρίσκεται στις υψηλότερες θέσεις με κριτήριο τις επενδύσεις, με κριτήριο την προστιθέμενη αξία βρίσκεται στις χαμηλότερες.

Η απόκλιση αυτή (σύμφωνα με τον Σ. Μαγκλιβέρα στο βιβλίο του " Ο κρατικός τομέας της οικονομίας" στην Ελλάδα και η κρίση ") αποτελεί σοβαρή ένδειξη του χαμηλότερου επιπέδου αποδοτικότητας των επενδύσεων των δημοσίων επιχειρήσεων στην Ελλάδα σε σχέση

με τις αναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες.

Η διαφορά αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι οι επενδύσεις των δημοσίων επιχειρήσεων στις αναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες είναι τεχνολογικά προηγμένες κατάλληλα προγραμματισμένες και μελετημένες αφού έχουν μεγαλύτερο βαθμό καθετοποίησης. Το ειδικό βάρος των στρατιωτικών δαπανών, η εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους, (ιδιαίτερα του εξωτερικού) και οι κοινωνικοοικονομικές συνθήκες, μέσα στις οποίες αναπτύσσεται ο κρατικός τομέας στην Ελλάδα ευνοούν την τάση για τον αυξημένο καταναλωτικό του χαρακτήρα και για την δημιουργία μιας διάρθρωσης που τον κάνει λιγότερο αποδοτικό με κρατικο-μονοπωλιακά κριτήρια (συγκριτικά με τις αναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες).

Όσον αφορά την κλαδική διάρθρωση των δημοσίων επιχειρήσεων με κριτήριο την προστιθέμενη αξία διαπιστώνουμε ότι η δραστηριότητα των δημοσίων επιχειρήσεων αναπτύσσεται ιδιαίτερα έντονα στους τομείς υποδομής ενέργειας και μεταφορών τομείς που απαιτούν μεγαλύτερες επενδύσεις με περιστροφή, μακρύχρονη του κεφαλαίου.

Αυτοί οι τομείς είναι λιγότερο ελκυστικοί για το μεγάλο κεφάλαιο κι έτσι τους αναλαμβάνει το δημό-

σιο για να διαμορφώσει ευνοϊκότερους όρους, αξιοποίησης του ιδιωτικού μονοπωλιακού κεφαλαίου.

Παρά το γεγονός της ανάπτυξης της δραστηριότητας των δημοσίων επιχειρήσεων σ' αυτούς τους τομείς θα μπορούσαν να ήταν πολύ πιο αποδοτικοί, αν ενσωμάτωναν τις σύγχρονες τεχνολογικές εξελίξεις και ήταν συνιφασμένοι με μια συνολική πολιτική παραγωγικής ανασυγκρότησης της οικονομίας, συγκριτικά πάντα με την αποδοτικότητα των δημοσίων επιχειρήσεων της Ελλάδας με τις άλλες αναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες.

Ταυτόχρονα παρατηρούμε ότι στους τομείς μεταποίησης καθώς και γεωργίας, η διάρθρωση των επενδύσεων χειροτερεύει και η αποδοτικότητα αυτών είναι πολύ χαμηλή.

Εξ' άλλου ο τομέας υγεία, πρόνοια, ασφάλιση συμμετέχει με το ελάχιστο ποσοστό στις επενδύσεις των δημοσίων οργανισμών, ενώ η παρουσία των δημοσίων επιχειρήσεων στον τομέα εμπόριο, είναι σχεδόν ανύπαρκτη. Είναι σημαντικό ν' αναφερθεί ότι ο κρατικός τομέας, επεκτείνεται και σε νέα πεδία όπως, στον ιδιωτικό τομέα, στις προβληματικές επιχειρήσεις, στην κρατική επιχειρηματική έρευνα και στην πολεμική βιομηχανία.

III. Απασχόληση και αμοιβές στο επίπεδο του κρατικού
τομέα.

Ακόμη ένα βασικό μέρος του κρατικού τομέα είναι η απασχόληση των εργαζομένων σ' αυτόν, που μετά από μια συνολική εκτίμηση της εξέλιξης της απασχόλησης συμπεραίνουμε ότι υπάρχει μια σημαντική αύξηση αυτής την τελευταία δεκαετία. Ένα άλλο συμπέρασμα είναι ότι την τελευταία δεκαετία μαζί με τον αριθμό των τακτικών αυξάνεται και ο αριθμός των εκτάκτων, υπαλλήλων κατά πολύ περισσότερο κι έτσι ένα σημαντικό μέρος των δημοσίων υπαλλήλων δεν είναι μόνιμοι.

Επίσης οι προσλήψεις που έγιναν τα τελευταία χρόνια αποδεικνύουν ότι το μεγαλύτερο μέρος τους γίνεται με σύμβαση ορισμένου χρόνου και ακολουθεί σε δεύτερη προτεραιότητα η σύμβαση αορίστου χρόνου. Ακόμη ότι την πρώτη θέση, ιδιαίτερα το 1984 και το 1985, κατέχουν τα ΝΠΔΔ και οι Ο.Τ.Α. και μετά έρχονται οι κρατικές τράπεζες, οι θυγατρικές των τραπεζών, και οι δημόσιες επιχειρήσεις.

Στενά συνδεδεμένες με την απασχόληση είναι και οι αμοιβές των εργαζομένων όπου το επίπεδο αυτών έχει ιδιαίτερη πολιτική σημασία γιατί αποτελεί μια από

τις αιχμές της ιδεολογικής και πολιτικής αντιπαράθεσης των εργαζομένων με την εκάστοτε κυβέρνηση.

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο εξέτασης είναι τα προβλήματα που παρουσιάζουν οι κρατικές επιχειρήσεις όπου συμπεραίνουμε ότι σαν προβλήματα είναι τα τεράστια συσσωρευμένα ελλείμματα.

Τα ελλείμματα των Δημόσιων Επιχειρήσεων και Οργανισμών (ΔΕΚΟ)

	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
1. Ελλείμματα ΔΕ-ΚΟ* (δισ.δρχ.)	+7,7	+1,5	+1,5	-12,4	-38,6	-63,2	-61,7	-90,3	-150,3	-155
2. Ελλείμματα Δημ. Επιχ.							-25,8	-34,0	-66,8	-41

Πηγή: Εισηγητικές Εκθέσεις Προϋπολογισμών.
* + πλεόνασμα
- έλλειμμα

Χρέος δημόσιου τομέα (δισ. δρχ.)

	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
1. Κεντρική διοίκηση	394,6	473,8	671,9	928,3	1.269,4	1.882,8	2.673,6
α) Εσωτερικό	316,1	362,8	508,5	693,5	882,1	1.259,2	1.645,9
β) Εξωτερικό	76,5	111,0	163,3	234,8	387,3	623,6	1.027,8
2. Δημόσιες επιχειρήσ.	119,8	179,8	265,5	370,4	507,6	729,8	974,3
α) Εσωτερικό	79,8	117,4	158,3	203,6	232,5	320,4	388,6
β) Εξωτερικό	40,0	62,4	107,2	166,8	275,1	409,4	585,7
3. Δημόσιοι οργανισμοί	19,5	19,6	29,9	67,9	95,6	142,7	214,4
4. Δημόσιος τομέας*	533,9	673,2	967,2	1.366,6	1.872,5	2.755,3	3.862,3
α) Εσωτερικό	415,4	499,8	696,7	965,0	1.210,2	1.722,3	2.248,9
β) Εξωτερικό	118,5	173,4	270,5	401,6	662,3	1.033,0	1.613,5
γ) Ποσοστό συνολικού δημόσιου χρέους στο ΑΕΠ	36,3	38,1	45,9	52,4	60,7	73,1	86,3

Πηγή: Έκθεση ΔΝΤ για την Ελλάδα, 15.8.1986, Πίνακας 24, σελ. 90.
* 4 = [1+2+3]

Η σχετικά χαμηλή (με διεθνή στάνταρ) παραγωγικότητα, η χαμηλή αποδοτικότητα και τα μεγάλα χρέη ιδιαίτερα για ορισμένες ΔΕΚΟ, όπως η ΔΕΗ, ο ΟΤΕ, η ΟΑ, όπου το πρόβλημα των εξωτερικών χρεών έχει γίνει οξύτατο.

Από τη σύντομη αυτή τοποθέτηση ορισμένων βασικών προβλημάτων του δημοσίου τομέα παρατηρούμε ότι δεν μπορούμε να εξηγήσουμε τις αιτίες των προβλημάτων σε αυτά καθ'αυτά τα προβλήματα.

Αλλά οι αιτίες βρίσκονται και πρέπει ν'αναζητηθούν στη (ιδιαίτερη φύση των αντιθέσεων της καπιταλιστικής αναπαραγωγής) δηλ. στις σχέσεις του δημοσίου τομέα με το κοινωνικό περιβάλλον με την κεντρική πολιτική εξουσία με το μεγάλο κεφάλαιο, καθώς και στις σχέσεις που υπάρχουν μέσα στην ίδια την επιχείρηση ανάμεσα στους εργαζόμενους και τη διοίκηση.

Εξ'άλλου οι σχέσεις ανάμεσα στο δημόσιο τομέα και το μεγάλο κεφάλαιο, εκφράζονται μέσα από διάφορες πλευρές της πολιτικής των δημοσίων επιχειρήσεων, όπως την πολιτική προμηθειών, την τιμολογιακή πολιτική, την ανάπτυξιακή πολιτική, καθώς και με φαινόμενα ιδιωτικοποίησης και εκχώρησης δραστηριοτήτων σε ιδιώτες.

Α3. Η ΣΧΕΣΗ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΜΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ:

Η σχέση εξάρτησης του δημοσίου τομέα από το ξένο κεφάλαιο χρονολογείται από τα πρώτα χρόνια της ανεξαρτησίας της χώρας μας.

Αρχίζει από τα ληστρικά δάνεια, που δεν χρησιμοποιούνταν για παραγωγικούς σκοπούς στη συνέχεια με την άμεση εκμετάλλευση του μεταλλευτικού πλούτου της χώρας και την υπογραφή σειράς ανισότιμων συμβάσεων για την εκτέλεση ορισμένων έργων που αποτέλεσαν μια από τις κύριες αιτίες της καταχρέωσης της χώρας και της αργής ανάπτυξης των παραγωγικών της δυνάμεων.

Είναι φανερό ότι τα τελευταία χρόνια το εξωτερικό χρέος αυξάνεται ολοένα και περισσότερο και σε αυτό συμβάλλει :

- α) Ο λανθασμένος προσανατολισμός των προμηθειών σε συγκεκριμένα πολυεθνικά συγκροτήματα που συνήθως συνδέονται με ξένες τράπεζες, οι οποίες δανείζουν με επαχθείς όρους και
- β) Η πολιτική του αστικού κράτους, που προωθεί τις δημόσιες επιχειρήσεις να δανείζονται για να κα-

λύσουν όχι δικές τους αναπτυξιακές ανάγκες, αλλά τις ανάγκες του ισοζυγίου πληρωμών και την εξυπηρέτηση του δημοσίουεξωτερικού χρέους.

Αυτή η συγκεκριμένη πολιτική επιφέρει επιζήμια αποτελέσματα για τις εγχώριες δημόσιες επιχειρήσεις γιατί με την πάροδο του χρόνου προκύπτουν συναλλαγματικές διαφορές, τυχόν υποτιμήσεις της δραχμής κ.α. έτσι ώστε να χρεώνονται όλο και περισσότερο.

Ορισμένα παραδείγματα είναι χαρακτηριστικά :

- α) Το χρέος της ΔΕΗ, επιβαρύνθηκε με 49 δισ.δραχμές το 1985, λόγω της υποτίμησης της δραχμής. Το 1984, το αντίστοιχο ποσό ήταν 39,3 δισ.δραχμές ενώ το 1981 ήταν 8,2 δισ. δραχμές¹.
- β) Η ΠΥΡΚΑΛ υποχρεώθηκε με απόφαση του Υπουργείου Οικονομικών στις 10-12-1986 να συνάψει ένα εξωτερικό δάνειο 8 δισ.Πιεγ για να ξεπληρώσει χρέος της σε δραχμές στην Εθνική Τράπεζα. Το δάνειο αυτό η ΠΥΡΚΑΛ σκόπευε να το διαθέσει αρχικά για την κάλυψη επενδυτικών της αναγκών. Οι όροι του δανείου ήταν πολύ επαχθείς , γιατί

Σημ : 1, (Εκθεση του Δ.Σ. της ΔΕΗ προς το ΥΠ.ΕΘ.Ο 12-3-1986).

πρέπει να ξεπληρωθεί όλο μαζί μετά από τρία χρόνια, και μάλιστα οι τόκοι θα υπολογίζονται και θα καταβάλλονται κάθε εξάμηνο².

Για πολλές δημόσιες επιχειρήσεις όπως η ΔΕΗ, ΟΑ, ΟΣΕ, ΟΤΕ, η ΕΟΚ δημιουργεί μια σειρά από κανονισμούς, διαμορφώνει διάφορες τεχνολογικές προδιαγραφές, όπου δεσμεύουν τις δικές τους αναπτυξιακές κατευθύνσεις καθώς και την δεδομένη πολιτική προμηθειών και δανεισμού τους.

Με αυτή την πολιτική η ΕΟΚ δημιουργεί ένα πλαίσιο μη αυτόνομης πρωτοβουλίας και θεσμοποιεί την ιμπεριαλιστική εξάρτηση.

Εκτός από την οικονομική εξάρτηση, οι δημόσιες επιχειρήσεις, είχαν και τεχνολογική εξάρτηση, όπου ο τεχνολογικός εξοπλισμός μιας επιχείρησης γίνονταν υπό την αιγίδα του ξένου κεφαλαίου.

Αυτή η τεχνολογική εξάρτηση είχε ποικίλες συνέπειες και εκφράστηκε με διάφορους τρόπους:

- α) Ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός γίνεται με τρόπο άναρχο και αντιφατικό κι εμφανίζεται σε τομείς όπου τα ξένα μονοπώλια μεριμνούν για λόγους δικής τους εξυπηρέτησης και πώλησης δικών τους

Σημ : 2, (Ριζοσπάστης, 25-12-1986).

προϊόντων . Παράδειγμα στα πιο πάνω είναι ο τομέας μηχανογράφησης (δημ. ταμεία, δημ. διοίκηση, εφορίες, Ο.Α., τελωνεία, κλπ).

Επίσης σαν παράδειγμα δημόσιας επιχείρησης είναι η ΕΑΒ όπου χαρακτηριστικό της εξάρτησης της είναι το γεγονός ότι εισάγει πρώτες ύλες και ενδιάμεσα προϊόντα μέσα από το αμερικάνικο πρόγραμμα στρατιωτικών προμηθειών, τη λεγόμενη " αμυντική βοήθεια " και όχι από τη διεθνή αγορά. Έτσι η εξάρτηση είναι διπλή και η πληρωμή γίνεται μέσα από τα δάνεια που παίρνουμε σαν αμυντική βοήθεια από τις ΗΠΑ και το 95% του εξοπλισμού της είναι εισαγόμενο από τις ΗΠΑ³.

β) Ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός των δημοσίων επιχειρήσεων γίνεται με όρους υποταγής τους στο ξένο κεφάλαιο δηλαδή η τεχνογνωσία να μην αφομοιώνεται από το εγχώριο παραγωγικό δυναμικό και να τροφοδοτούνται τα κέρδη των ξένων μονοπωλιών.

Αποτέλεσμα όλης αυτής της κατάστασης είναι η μη ανάπτυξη δικής μας τεχνολογικής υποδομής δημοσίου τομέα, η συνεχής αύξηση της τεχνολογικής εξάρτησης και οι τομείς συντήρησης του παραγωγικού εξοπλισμού συν-

Σημ : 3; (Περιοδικό Θητεία, τεύχος 9, Ιούλιος-Αύγουστος 1986).

δέονται όλο και περισσότερο με το ξένο μονοπωλιακό κεφάλαιο.

Επίσης η εισαγωγή της νέας τεχνολογίας γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε οι δημόσιες επιχειρήσεις να μετατρέπονται σε μια μεγάλη και σίγουρη αγορά για τις πολυεθνικές.

Ενας πολύ σημαντικός λόγος που συνεχίζεται η εξαρτημένη οικονομική και τεχνολογική ανάπτυξη είναι η κατάσταση του εξωτερικού εμπορίου, η οποία δεν είναι καθόλου ποιοτική.

Το εξωτερικό εμπόριο επηρέασε αρνητικά την παραγωγή που κινήθηκε κάτω από συνθήκες άνισου και αδέστακτου διεθνούς μονοπωλιακού ανταγωνισμού, εφόσον χωρίς το εξωτερικό εμπόριο δεν μπορεί να αναπτυχθεί καμιά εθνική οικονομία, είναι ευνόητο μια οικονομία, μικρή, σαν της Ελλάδας να είναι υποανάπτυκτη.

Εξ' άλλου οι όροι εμπορίου στις συναλλαγές ήταν πολύ δυσμενείς για την χώρα μας, έτσι ώστε το ισοζύγιο εμπορικών συναλλαγών να μην είναι ποτέ ισοσκελισμένο; γεγονός που δείχνει άλλωστε τη χαμηλή εξαγωγική ικανότητα, δηλαδή οι εξαγωγές της χώρας καλύπτουν περίπου μόνο το 1/3 των εισαγωγών.

Τέτοια χαμηλή εξαγωγική ικανότητα της οικονομίας δεν παρατηρείται σε άλλες χώρες της Ευρώπης, πλην της Πορτογαλίας και Γιουγκοσλαβίας. Το ισοζύγιο πληρωμών όμως, εκτός από τις εισαγωγές και εξαγωγές εμφανίζει κάθε είδους πληρωμές, που σ' ένα ορισμένο χρονικό διάστημα καταβάλει η χώρα μας, για λογαριασμό άλλων χωρών καθώς και κάθε είδους εισπράξεις που άλλες χώρες πληρώνουν για λογαριασμό της Ελλάδος. Αυτές οι εισπράξεις και πληρωμές λοιπόν, δείχνουν σημαντικό πλεόνασμα κυρίως γιατί οι υπηρεσίες (θαλάσσιες μεταφορές, τουρισμός, εξαγωγή εργατικής δύναμης), που προσφέρει η Ελλάδα προς τους ξένους υπερβαίνουν κατά πολύ της υπηρεσίες των ξένων χωρών προς την Ελλάδα.

Αυτό αντισταθμίζει ως ένα βαθμό το έλλειμμα του εξωτερικού εμπορίου, γιατί το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών παρουσιάζει επίσης σημαντικό και χρονικό έλλειμμα.

Ετσι από το 1954 ως το 1980 το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών σχεδόν δεκαπενταπλασιάστηκε.

Στο μεταξύ βέβαια, αυξήθηκε και ο όγκος του εξωτερικού εμπορίου κατά 25 φορές και πάνω, αλλά και το εμπόρικο έλλειμμα αυξήθηκε πάνω από 41 φορές.

Αν παρ' όλα αυτά η χώρα δεν περιήλθε σε κατάσταση πτώχευσης, αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι στο ίδιο διάστημα η προσφορά υπηρεσιών αυξήθηκε κατά 75 φορές, όπου μέσα σε αυτές τις υπηρεσίες περιλαμβάνονται τα εξής κονδύλια : ταξιδιωτικό συνάλλαγμα, ασφάλιστρα, ειδοδήματα από επενδύσεις, μεταφορές, υπηρεσίες δημοσίου κ.λ.π.

Επίσης το τεράστιο πλεόνασμα των άδηλων πόρων δεν στάθηκε ικανό, έστω και για μια χρονιά μόνο, να αντισταθμίσει το αυξανόμενο εμπορικό έλλειμμα και το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών.

Ποσόζυγο τρεχουσών συναλλαγών 1954-1980

Κατηγορίες	1954	1960	1966	1970	1976	1978	1979	1980
1. Εισαγωγές αγαθών	328	504	1.223	1.705	5.561	7.341	10.110	10.993
2. Έξαγωγές αγαθών	161	208	406	612	2.228	2.999	3.932	4.094
3. Έμπ. Έλλειμμα (1-2)	-167	-296	-817	-1.093	-3.333	-4.342	-6.178	-6.899
4. Υπηρ. προς ξένους*	80	187	673	951	3.036	4.131	5.659	6.156
5. Υπηρ. ξένων	66	110	159	271	788	1.038	1.363	1.473
6. Ίσοζ. ύπηρ. (4-5)	+14	+77	+514	+680	+2.248	+3.093	+4.296	+4.683
Γεν. Ίσοζ.γ. (3+6)	-153	-219	-303	-413	-1.085	-1.249	-1.882	-2.216

Πηγή: Οι υπολογισμοί έγιναν με βάση τα στοιχεία των Στατιστικών Δελτίων ΕΣΥΕ και ΤΕ από 1964 έως 1981.

*Μαζί με έμβιασμα των μεταναστών.

Η διαμόρφωση του εμπορικού ισοζυγίου: 1954-1980

	1954	1958	1962	1966	1970	1972	1974	1976	1978	1980
1. Είσογ.	328,5	509,8	608,1	1.223	1.704,6	2.441,3	4.639,4	5.550,7	7.341,3	10.993,4
2. Έξογ.	161,0	242,8	242,6	406	612,2	835,5	1.774,1	2.227,5	2.998,5	4.093,9
3. Έλλειμ. (2-1)	-167,5	-267,0	-365,5	-817	-1.092,4	-1.605,8	-2.885,3	-3.333,2	-4.342,8	-6.899,5
2:1x100	47,5	47,6	36,9	33,2	35,9	34,2	38,1	40,1	40,8	37,2
3:2x100	104,0	103,3	150,7	201,2	178,4	192,1	162,6	150,0	144,8	168,3

Πηγή: Μηνιαία Στατ. Δελτία ΕΣΥΕ και ΤΕ από 1970 έως 1981 (Οι όποιοι υπολογισμοί του πίνακα έγιναν με βάση τα στοιχεία των Δελτίων).

* Είναι χαρακτηριστικό ότι από το 1965 και μετά, με την αύξηση του τουρισμού και της μετανάστευσης, αυξήθηκε και ο αριθμός των «αυτόαπασχολούμενων» στις πόλεις, που έδωσαν

Εξωτερικό εμπόριο της Ελλάδας κατά χώρας (εκατομ. δολ. και %)

Χώρα	Είσογες				Έξογες			
	1970	%	1980	%	1970	%	1980	%
Βορ. Αμερική	253,1	15,7	1.783,5	16,2	97,8	16,0	546,4	13,4
Δστ. Αμερική	59,9	3,7	110,0	1,0	1,1	0,2	27,8	0,7
Κοινή Αγορά	847,9	52,4	4.235,0	38,5	288,3	46,6	1.640,6	40,1
Λοιπή Ευρώπη	164,3	10,2	678,9	6,2	36,2	5,9	149,9	3,7
Σοσιαλ. χώρες	133,4	8,3	923,2	8,4	137,0	22,4	506,4	12,4
Άλλοι χώρες	155,0	9,7	3.262,8	29,7	51,9	8,9	1.222,8	29,7
Σύνολο	1.613,6	100,0	10.993,4	100,0	612,3	100,0	4.093,9	100,0

Πηγή: Στατιστικά Δελτία ΕΣΥΕ και ΤΕ 1973-1981 (Οι όποιοι υπολογισμοί δικό μας).

Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι σημαντικό ρόλο στη μείωση του ελλείματος του εμπορικού ισοζυγίου έπαιξε το μεταναστευτικό συνάλλαγμα και ακόμη συμπεραίνουμε ότι οι ρυθμοί ανέγερσης της οικονομίας της δεκαετίας 1970-1980 έγιναν πολύ αργοί.

Β. Η ΑΝΑΔΙΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

α. Από την άσκηση της κοινωνικοοικονομικής πολιτικής
του κράτους.

Πρώτα απ'όλα θα ορίσουμε τι σημαίνει Ε.Ε. και μετά θ'αναφερθούμε στην αναδιανομή του. Το Εθνικό Εισόδημα αποτελείται από τις συνολικές αμοιβές που παίρνουν οι κάτοχοι των παραγωγικών συντελεστών για τις υπηρεσίες που προσφέρουν στην παραγωγική διαδικασία.

Επειδή οι παραγωγικοί συντελεστές μιας χώρας μπορείνα χρησιμοποιηθούν και έξω από αυτή γίνεται διάκριση ανάμεσα σε εγχώριο εθνικό εισόδημα και εθνικό εισόδημα.

Στο Εγχώριο Εθνικό εισόδημα συμπεριλαμβάνονται οι συνολικές αμοιβές των συντελεστών της παραγωγής από τη δράση τους στο εσωτερικό της χώρας, ενώ στο εθνικό εισόδημα συμπεριλαμβάνονται οι συνολικές αμοιβές των παραγωγικών συντελεστών μέσα και έξω από τα όρια της χώρας.

Από το παραγόμενο εθνικό εισόδημα ένα μέρος καταναλώνεται και το υπόλοιπο αποταμιεύεται. Επίσης το ακαθάριστο εθνικό προϊόν και αφαιρώντας τις αποσ-

βέσεις και στις δύο περιπτώσεις το καθαρά εθνικά εισόδημα είναι ίσο με το εθνικό προϊόν.

Με την ολοένα και περισσότερο εδραίωση του καπιταλιστικού συστήματος στην χώρα μας έγιναν σημαντικές αλλαγές, στον οικονομικοκοινωνικό παρεμβατισμό του κράτους στις διάφορες δραστηριότητες του.

Ετσι έπαψε η κοινωνική πολιτική του κράτους να είναι ανύπαρκτη δηλαδή ο φόρος να λειτουργεί σαν " μέσο " μεταφοράς χρημάτων που αποσκοπούσαν στην εκτέλεση καθηκόντων των αστυνομικών, στρατιωτικών και δικαστικών υπηρεσιών.

Οπότε σήμερα έχουν υπερισχύσει διάφορα μέσα και μηχανισμοί με κοινωνικό-οικονομικό περιεχόμενο που επηρεάζουν σημαντικά την ύλη λειτουργία του κράτους, και με αυτά συμπεραίνουμε ότι το σύγχρονο κράτος γίνεται πια κυρίαρχη δύναμη του καπιταλιστικού κράτους. Ετσι μία από τις κυριότερες μορφές ύπαρξης και λειτουργίας του κράτους σήμερα εντοπίζεται στην αναδιανομή του εθνικού εισοδήματος.

Στα πλαίσια της λειτουργίας και τον ρόλο του σύγχρονου κράτους ένα από τα συστήματα δράσης του είναι η φορολογία, που υπακούει σε ορισμένους νόμους

και αρχές και αποσκοπεί στην επίτευξη στόχων Δημοσιονομικής, Οικονομικής και Κοινωνικής πολιτικής. Έτσι διαμορφώνεται αλλιώς και ο ορισμός του εθνικού εισοδήματος, σε σχέση με την επιβολή φόρου φυσικών ή προσώπων, όπου το συνολικό ακκαθάριστο εισόδημα είναι το σύνολο των ακκαθάριστων εισοδημάτων του φορολογούμενων από τις διάφορες πηγές εισοδήματος.

Αυτό το ακκαθάριστο εισόδημα είναι το εισόδημα πριν τις διάφορες κρατήσεις που επιβαρύνουν αυτόν που αποκτά το εισόδημα ή την προσωπική κατάσταση του φορολογούμενου ή τα απαλασσόμενα ποσά από την πηγή εισοδήματος, ή τις διάφορες προσωπικές απαλλαγές.

Σαν καθαρό εισόδημα για την επιβολή του φόρου εισοδήματος ορίζεται το συνολικό εισόδημα που προέρχεται από κάθε πηγή εισοδήματος, μετά την αφαίρεση των δαπανών απόκτησης του.

Έτσι το άθροισμα των επιμέρους καθαρών εισοδημάτων κάθε φυσικού προσώπου συγκεκριμένου ημερολογιακού ή διαχειριστικού έτους αποτελεί το συνολικό καθαρό εισόδημα.

Έτσι το κράτος χρησιμοποιεί τη φορολογική πολιτική σαν μέσο εξομάλυνσης των κυλιικών διακυμάνσεων της συνολικής ζήτησης στην οικονομία όπου φορολογική σημαίνει με τι τρόπο και με τι μεθόδους χρησιμοποιείται η φορολογία.

Ο χαρακτήρας της κάθε φορολογικής πολιτικής διαμορφώνεται κατά περιόδους σύμφωνα με την ανάλογη κυβερνητική πολιτική και ιδιαιτερότητα των κομμάτων, με την ανάπτυξη του εργατικού κινήματος, με τις ασκούμενες κεφαλαιούχικες πιέσεις, με ομάδες που εκφράζουν εννιαία συμφέροντα και τέλος παρουσιάζει διαχρονικά μεταλλαγές.

Εξ' άλλου υπάρχουν ορισμένες φορολογικές αρχές σύμφωνα με τις οποίες διαμορφώνεται η φορολογική πολιτική του κράτους.

Δηλαδή :

- α) η αρχή της μεγαλύτερης κοινωνικής ωφέλειας σύμφωνα με την οποία η φορολογία δεν πρέπει να ξεπερνάει ένα ορισμένο όριο δηλαδή το εισόδημα, έτσι ώστε ν' αποθαρρυνθεί η εργασία, το κέρδος των φορολογουμένων.
- β) η αρχή της διαφοροποίησης της φορολογητέας ύλης όπου αλλιώς πρέπει να φορολογηθεί ένα νομικό

πρόσωπο και αλλιώς ένα φυσικό.

γ) η αρχή της καθολικότητας του φόρου, δηλαδή να υπόκεινται στο φόρο όλοι οι πολίτες εφ'όσον φυσικά πληρούν όλες τις προϋποθέσεις και

δ) η αρχή της μη διπλής φορολόγησης.

Σύμφωνα με αυτή δεν πρέπει να φορολογείται η ίδια φορολογητέα ύλη, παραπάνω από μία φορά (π.χ. και από το κράτος και από το δήμο).

Το κράτος για την απόκτηση των εσόδων του χρησιμοποιεί τα μονομερή και τα διμερή μέσα. Οι χρηματικοί πόροι, που δίνουν οι πολίτες στο Δημόσιο, χωρίς αντίστοιχη αντιπαροχή ειδική από την πλευρά του Δημοσίου αποτελούν τα μονομερή μέσα, τα οποία είναι αναγκαστικά.

Ενώ οι χρηματικοί πόροι που δίνουν οι πολίτες προς το Δημόσιο συνοδευόμενοι από αντίστοιχη ειδική αντιπαροχή από την πλευρά του Δημοσίου αποτελούν τα διμερή μέσα, τα οποία είναι προαιρετικά.

Σαν διμερή μέσα χαρακτηρίζονται π.χ. τα τέλη κυκλοφορίας, έσοδα επιχειρησιακής δραστηριότητας του κράτους και σαν μονομερή ο φόρος εισοδήματος, Φ.Π.Α. κ.λ.π.

Σαν χαρακτηριστικά των φόρων μπορούμε να προσδιορίσουμε τα εξής :

- α) Ο φόρος έχει την έννοια του υποχρεωτικού,
- β) αφαιρεί την αγοραστική δύναμη του πολίτη και
- γ) ο πολίτης δεν περιμένει κανενός είδους άμεση αντιπαροχή από το Κράτος, όταν καταβάλλει τον φόρο.

Ακόμη πρέπει να διαχωρήσουμε τον φόρο από τον " δασμό " και το " τέλος " μπορεί να είναι υποχρεωτική εισφορά, αλλά καταβάλλεται προκειμένου να δοθεί στον πολίτη ειδική αντιπαροχή από το κράτος, ενώ ο " δασμός " έχει βέβαια τα στοιχεία του έμμεσου φόρου αλλά διακρίνεται από αυτόν γιατί αφορά τα εισαγόμενα αγαθά.

Επίσης οι φόροι διέπονται από ορισμένες λειτουργίες όπως είναι η ταμειευτική λειτουργία. Διακρίνονται, επίσης, σε άμεσους και έμμεσους. Οι άμεσοι φόροι δεν μπορούν εύκολα να μετατεθούν σε άλλους φορολογούμενους από αυτούς τους οποίους και επιβαρύνει ονομαστικά και σαν τέτοιοι είναι οι φόροι εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, οι φόροι μεταβίβασης ακινήτων περιουσίας, κληρονομίας κ.λ.π.

Οι έμμεσοι φόροι μπορούν εύκολα να μετατεθούν σε άλλους φορολογουμένους ή αυτοτελώς, όπως στις χονδρικές πωλήσεις ή ενσωματωμένες στην τιμή των αγαθών και χαρακτηριστικό τους είναι ότι αυτοί είναι τελικά που επιβαρύνουν τον καταναλωτή.

Ο Φ.Π.Α. αποτελεί σήμερα το βασικό έμμεσο φόρο αντικαθιστώντας πολλούς από τους έμμεσους φόρους που ίσχυαν πριν απ'την εφαρμογή του (Φ.Κ.Ε., χαρτόσημο).

Παρ'όλο που οι άμεσοι φόροι, σε σχέση με τους έμμεσους αδυνατούν στηνάμεση είσπραξη τους και σ' αυτούς παρατηρούνται φοροαπαλλαγές έχουν τη δυνατότητα ν' απαιτούν λιγότερα έξοδα είσπραξης, να επιβαρύνουν τις υψηλότερα εισοδηματικές τάξεις, να είναι δικαιότεροι γιατί με αυτούς ο φορολογούμενος φορολογείται ανάλογα με την φοροδοτική του ικανότητα και επίσης η αναδιανομή του Εθνικού Εισοδήματος επιτυγχάνεται προς όφελος των ασθενέστερων οικονομικά τάξεων και τέλος επειδή συνδέονται με το εθνικό εισόδημα και την εξέλιξή του, έχουν σταθερή απόδοση.

Στους έμμεσους φόρους παρατηρούμε ότι παρουσιάζονται μεγαλύτερες δυνατότητες είσπραξης γιατί δεν γίνονται εύκολα αντιληπτόν από τον φορολογούμενο, δεν μπορεί εύκολα να φοροδιαφύγει κι έτσι μειώ-

νονται οι αντιδράσεις του.

Με τους έμμεσους φόρους δεν λαμβάνεται υπόψη η φοροδοτική ικανότητα των φορολογούμενων αλλά υποβοηθούν το λαθρεμπόριο. Η φύση των έμμεσων φόρων είναι αντιλαϊκή γιατί δεν είναι ανάλογοι με το εισόδημα των φορολογουμένων.

Επίσης δεν αποτελούν σταθερή πηγή εσόδων για τον προϋπολογισμό του κράτους.

Σ' όλα τα μεταπολεμικά χρόνια μέχρι και σήμερα η αναλογία άμεσων, έμμεσων φόρων στο σύνολο των φορολογικών εσόδων του κράτους στην χώρα μας, σχεδόν κυμαίνεται στο 70% για τους έμμεσους και 30% για τους άμεσους.

Στα έσοδα του κράτους εκτός από την άμεση και έμμεση φορολογία περιλαμβάνονται οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και τα έσοδα από την κρατική επιχειρηματική δραστηριότητα που έχουμε αναφερθεί σε προηγούμενα κεφάλαια αναλυτικά.

Μια βασική πλευρά του ρόλου του κράτους στο επίπεδο της αναδιανομής του εισοδήματος είναι ο τρόπος που χρησιμοποιούνται τα έσοδα αυτά.

Έτσι το κράτος σαν ανταπόδοση προς τους πολίτες, αναλαμβάνει τα έσοδα και τα διανέμει πάλι σε

αυτούς με την μορφή κοινωνικών παροχών και υπηρεσιών. Ακόμη δημιουργεί αναπτυξιακά και επενδυτικά πρόγραμμα που αποσκοπούν φυσικά σε ωφέλιμους σκοπούς.

Οι δυσκολίες που παρουσιάζονται στην αναδιανομή του εισοδήματος υφίστανται στο κατά πόσο δίκαιη και ισότιμη είναι αυτή προς τους πολίτες. Επίσης πρέπει να αποκλείεται το ενδεχόμενο κατακράτησης ή κατάχρησης των εσόδων αυτών με αποτέλεσμα την αξιοποίηση των εσόδων σε μη παραγωγικούς σκοπούς.

Η αναδιανομή του εισοδήματος επίσης πρέπει να είναι δίκαιη γιατί έτσι επιφέρει ισορροπία στις κοινωνικές - οικονομικές και πολιτικές συνθήκες, εξομάλυνση των αντιθέσεων και αποφυγή αντιδράσεων από τους πολίτες προς την εκάστοτε κυβέρνηση.

β. Η έκφραση του Ε.Ε. μέσα από τον κρατικό
προυπολογισμό .

Κατά την παραδοσιακή έννοια ο προϋπολογισμός περιορίζεται μόνο στα έξοδα και στα έσοδα του κράτους.

Η έννοια του προϋπολογισμού άρχισε να εμφανίζεται προοδευτικά στη διάρκεια του 17ου αι, και 18ου αιώνα, στη Μ. Βρετανία, ενώ στην υπόλοιπη Ευρώπη εμφανίστηκε στις αρχές του 19ου αιώνα. Στην χώρα μας η πρώτη σοβαρή προσπάθεια κατάρτισης μακρόχρονου προγραμματισμού έγινε με το " Σχέδιο Προγράμματος Οικονομικής Ανάπτυξης της Ελλάδος 1960-1970 ", όπου καταρτίστηκε από το Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών.

Σύμφωνα με το άρθρο 6 του Ν.Δ. 321/69 ο προϋπολογισμός είναι ο νόμος με τον οποίο προσδιορίζονται τα δημόσια έσοδα και καθορίζονται τα όρια των εξόδων του κράτους για κάθε οικονομικό έτος.

Τα έσοδα και τα έξοδα του προϋπολογισμού ταξινομούνται κατά είδος, ομάδα και κατηγορία ανάλογα με την φύση και την αιτία αυτών, τα οποία ορίζονται από τον Υπουργό Οικονομικών, τα δε έξοδα ορίζονται και κατά Υπουργεία και ειδικούς φορείς.

Η ταξινόμηση αυτή πρέπει :

- α) Ν' απεικονίζει την κυβερνητική πολιτική σ' όλους τους τομείς της κρατικής δραστηριότητας.
- β) Να τείνει στην εύκολη κατάρτηση των Εθνικών Λογαριασμών.
- γ) Να επιτρέπει την σύγκριση των μεγεθών των Προϋπολογισμών διαχρονικά, καθώς επίσης και με μεγέθη άλλων χωρών.

Στον προϋπολογισμό συνάπτονται :

- α) Πίνακας των προβλεπόμενων εσόδων (τέλη, φόροι, φόροι υπερ τρίτων, έσοδα από δημ. κτήματα).
- β) Πίνακες των προβλεπόμενων εξόδων συγκεκριμένα για κάθε υπουργείο και
- γ) ένας συγκεντρωτικός πίνακας των προβλεπόμενων τελικών αποτελεσμάτων των εσόδων και εξόδων.

Ο κρατικός προϋπολογισμός είναι ενταγμένος στο γενικότερο Δημοσιονομικό Πρόγραμμα και ανάλογα με την έκταση των εσόδων και εξόδων, διακρίνεται σε δύο μορφές στον ακκαθάριστο, ο οποίος περιλαμβάνει τα ακκαθάριστα έσοδα και έξοδα του δημόσιου φορέα, και στον καθαρό, ο οποίος περιλαμβάνει το σύνολο των καθαρών εξόδων και εσόδων.

Επίσης στην χώρα μας διακρίνουμε δύο μορφές κρατικού προϋπολογισμού :

α) Τον τακτικό ετήσιο προϋπολογισμό, όπου περιέχονται όλα τα έσοδα του κράτους, εκτός από αυτά που προέρχονται από δάνεια εσωτερικά ή εξωτερικά που κατά περιόδους εισπράττει το κράτος.

Ακόμη περιέχονται οι δαπάνες που προβλέπονται εκτός από τις δαπάνες για τις δημόσιες επενδύσεις και

β) Τον ετήσιο προϋπολογισμό επενδύσεων.

Αυτός ο προϋπολογισμός επενδύσεων περιλαμβάνει τα έσοδα από δανεισμό και από την εκμετάλλευση των δημοσίων επενδύσεων και τα έξοδα από το σύνολο των δαπανών του κράτους για επενδύσεις.

Ο προϋπολογισμός πρέπει να είναι, ετήσιος και ισοζυγισμένος, να έχει δημοσιονομικό χαρακτήρα, ενότητα, καθολικότητα και ειδικότητα των δαπανών.

Άλλο χαρακτηριστικό του κρατικού τομέα είναι ότι αποτελεί σχέδιο δράσης 'του δημόσιου φορέα και είναι πράξη οικονομική και νομική ενώ ένας ιδιωτικός προϋπολογισμός είναι μόνο οικονομική πράξη.

Επίσης διακατέχεται από τον χαρακτήρα της " πρόβλεψης " και της " επιδίωξης ".

Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό του προϋπολογισμού είναι ότι αποτελεί μέσο αναδιανομής του εθνικού εισοδήματος, αφού το σύγχρονο κράτος συμμετέχει άμεσα στην αναπαραγωγή, δηλαδή επεμβαίνει για να αναδιανέμει το Ε.Ε. από τη μια κοινωνική ομάδα στην άλλη.

Η κατάρτηση του προϋπολογισμού αποτελεί μια θεμελιώδη πράξη για το κράτος και κυριαρχείται από τις πολιτικές αποφάσεις που εκδόθηκαν για το πρόγραμμα της κυβερνητικής δράσης για ένα έτος.

Ο Υπουργός Οικονομικών είναι αυτός που καταρτίζει τον κρατικό προϋπολογισμό και το Γενικό Λογιστήριο που κάνει πράξη.

Για να εκτιμηθούν ακριβέστερα τα έσοδα και τα έξοδα, σημαντικό ρόλο παίζει ο χρόνος που καταρτίζεται ο προϋπολογισμός έτσι όσο πιο κοντά είναι στο χρόνο έναρξης του οικονομικού έτους η ημερομηνία που συντάσσεται τόσο περιορίζεται το μέγεθος των σφαλμάτων στην εκτίμηση των δημόσιων δαπανών.

Μετά την κατάρτηση του ο Υπουργός Οικονομικών τον εισάγει στη Βουλή για ψήφιση.

Ο κρατικός προϋπολογισμός κατατίθεται τουλάχιστον ένα μήνα πριν από την έναρξη του οικονομικού έτους στο οποίο αναφέρεται).

Το τελευταίο μέρος του προϋπολογισμού περιλαμβάνει δύο στάδια την βεβαίωση και την είσπραξη όσον αφορά το σκέλος των εσόδων.

Η βεβαίωση των εσόδων από τον δημόσιο φορέα γίνεται με τρεις τρόπους δηλαδή μονομερώς από το κράτος (σύνταξη φορολογικών και χρηματικών καταλόγων), μονομερώς από τον φορολογούμενο (καταβολή φόρου από χαρτόσημο, συν/κή δήλωση) και σε συνεργασία κράτους φορολογούμενου (έσοδα από δασμούς).

Η είσπραξη των εσόδων διενεργείται μετά την βεβαίωση , όπου αρμόδια αρχή είναι ταμίας της κατοικίας του οφειλέτη ή της επαγγελματικής του εγκατάστασης.

Η εκτέλεση του προϋπολογισμού είναι απαραίτητο να ελέγχεται αυστηρά για πολιτικούς λόγους δηλαδή για να επαληθευτεί η εφαρμογή της απόφασης, του κοινοβουλίου σε θέματα προϋπολογισμού, να εμποδιστεί η υπέρβαση από την εκτελεστική εξουσία στις πιστώσεις που τις χορηγήθηκαν ή στο να μην εισπραχθούν όλα αυτά τα εγκριθέντα έσοδα.

Ακόμα να ελέγχεται για δημοσιονομικούς λόγους δηλαδή για ν' αποφευχθούν οι σπατάλες του δημόσιου χρήματος. Πρέπει να εποπτεύονται εκείνοι που αναλαμ-

βάνουν τις δαπάνες, που εισπράττουν τα έσοδα και διαχειρίζονται τα δημόσια χρήματα.

Σε περίπτωση εκτεταμένου ελέγχου υπάρχει κίνδυνος να καθυστερήσουν ή να παραλύσουν οι πράξεις, εκτέλεσης, γεγονός πολύ επιβλαβές όχι μόνο για τα δημόσια οικονομικά αλλά και για ολόκληρη ζωή του κράτους.

Ο Ελληνικός κρατικός προϋπολογισμός χαρακτηρίζεται από όλα τα παραπάνω στοιχεία, διαφοροποιημένος ως προς τον ισοσκελισμό εσόδων-εξόδων, γιατί παρουσιάζει έλλειμμα.

Συγκεκριμένα παρουσιάζει συνεχή αυξανόμενη διόγκωση των κρατικών δαπανών, που η συμμετοχή τους στο Α.Ε.Π. τα τελευταία χρόνια ξεπερνάει το 1/3 με συνέπεια το εθνικό εισόδημα να μην μπορεί να ισοσκελιστεί γεγονός που χαρακτηρίζει την Ελλάδα από την μεταπολεμική περίοδο.

Ο νέος κρατικός προϋπολογισμός για το 1989 που κατατατέθηκε στη Βουλή στις 28 Νοεμβρίου του 1988 από τον Υπουργό Οικονομικών κ. Τσοβόλα είχε σαν κύριο χαρακτηριστικό του τις σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ προϋπολογισθέντων και πραγματοποιούμενων δημοσιονομικών μεγεθών.

Ειδικότερα τα φορολογικά έσοδα υπερεκτιμούνται ενώ αντίθετα οι δαπάνες υποεκτιμούνται. Η υπέρβαση των δαπανών σε σχέση με εκείνες } που εγκρίνει η Βουλή κατά την κατάρτιση του προϋπολογισμού, είναι, χαρακτηριστικό της μη δημοσιονομικής πειθαρχίας.

Οι αποκλίσεις αυτές, όπως είναι φυσικό δεν έχουν ευνοϊκές επιπτώσεις στην οικονομική δραστηριότητα και ιδιαίτερα, η υπέρβαση των δαπανών δεν μπορεί να χαρακτηριστεί σαν σταθεροποιητική πολιτική αλλά το αντίθετο.

Οι σημαντικές αυτές αποκλίσεις αναπόφευκτα επηρεάζουν το " άνοιγμα " του Γ.Κ.Π. , και σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού το " άνοιγμα " του Γ.Κ.Π. για το 1989 θα φθάσει το 16,2% του Ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (σε τρέχουσες αγοραίες τιμές), ενώ το 1988 ήταν 15,6%.

Αυτό το " άνοιγμα " συνεχώς διευρύνεται πράγμα που αντικατοπτρίζεται επεκτατική δημοσιονομικής πολιτική με δυσμενείς συνέπειες στην οικονομία, αφού ο δημόσιος τομέας, παρά την αποδεδειγμένη χαμηλή παραγωγικότητα συνεχίζει ν'απορροφά το μεγαλύτερο μέρος των διαθέσιμων πόρων της οικονομίας και έτσι ο ιδιωτικός τομέας δεν μπορεί να αναλάβει επενδυτικές δραστηριότητες.

Το μεγαλύτερο μέρος αυτού του " ανοίγματος " προέρχεται από καταναλωτικές δαπάνες δηλαδή από τον τακτικό προϋπολογισμό. Συγκεκριμένα, ενώ το 1980 το " άνοιγμα " του τακτικού προϋπολογισμού ήταν το 13,3% του συνολικού " ανοίγματος " του Γ.Κ.Π. το 1987 ήταν 69,4% , το 1988 74,1% και το 1989 έχει προϋπολογιστεί να φτάσει 75,5% .

Γενικός Προϋπολογισμός του Κράτους

(σε εκατ. δρχ.)

	1988 Εκτιμήσεις Πραγμ/σεων	1989 Προβλέψεις	Μεταβολή %
Εσοδα	2.246.500	2.660.000	18,4
Τακτ. Προϋπολογισμός	1.955.000	2.310.000	18,2
ΕΛΕΓΕΠ	225.000	260.000	15,6
Π.Δ.Ε.	66.500	90.000	35,3
Δαπάνες	3.414.000	4.052.400	18,7
ΤΑΚΤ. Προϋπολογισμός	2.820.500	3.361.800	19,2
ΕΛΕΓΕΠ	225.000	260.000	15,6
Π.Δ.Ε.	368.500	430.600	15,9
Έλλειμμα	1.167.500	1.392.400	19,3
Τακτ. προϋπολογισμός	865.500	1.051.800	21,5
ΕΛΕΓΕΠ	-	-	-
Π.Δ.Ε.	302.000	340.600	12,3
Έλλειμμα % στο ΑΕΠ	15,6	16,2	-
Χρεολύσια	150.553	218.200	44,9
Δανειακές ανάγκες Γ.Π.Κ.	1.016.947	1.174.200	15,5
Δ.Α. % πρὸς ΑΕΠ	13,6	13,6	-

Δαπάνες Γ.Π.Κ. σε Γενικές Κατηγορίες

(σε εκατ. δραχ.)

	<u>1988</u> Εκτιμήσεις Πραγμ/σεων	<u>1989</u> Προβλέψεις	Μεταβολή %
<u>Αμυνα</u>	<u>327.370</u>	<u>360.500</u>	<u>10,1</u>
Τακτικός Προϋπολογισμός	318.200	350.000	10,0
Π.Δ.Ε.	9.170	10.500	14,5
<u>Εκπαίδευση</u>	<u>266.577</u>	<u>311.720</u>	<u>16,9</u>
Τακτικός Προϋπολογισμός	235.587	276.220	17,2
Π.Δ.Ε.	30.990	35.500	14,6
<u>Υγεία-Πρόνοια-Ασφάλιση</u>	<u>560.522</u>	<u>666.586</u>	<u>18,9</u>
Τακτικός Προϋπολογισμός	543.992	647.686	19,1
Π.Δ.Ε.	16.530	18.900	14,3
<u>Γεωργία</u>	<u>153.780</u>	<u>168.532</u>	<u>9,6</u>
Τακτικός Προϋπολογισμός	130.850	139.212	6,4
(Επιδότησεις)	(100.680)	(105.500)	(4,8)
Π.Δ.Ε.	22.930	29.320	27,9
<u>Εξυπηρέτηση Δημ. Χρέους</u>	<u>805.385</u>	<u>1.024.022</u>	<u>27,1</u>
Τακτικός Προϋπολογισμός	790.353	1.009.172	27,7
(Ενόπλων Δυνάμεων)	(102.800)	(108.500)	(5,6)
Π.Δ.Ε.	15.032	14.850	-1,2
<u>Λοιπές Δαπάνες</u>	<u>1.075.366</u>	<u>1.261.040</u>	<u>17,3</u>
Τακτικός Προϋπολογισμός	801.518	939.510	17,2
Π.Δ.Ε.	273.848	321.530	17,4
<u>Σύνολο</u>	<u>3.189.000</u>	<u>3.792.400</u>	<u>18,9</u>
Τακτικός Προϋπολογισμός	2.820.500	3.361.800	19,2
Π.Δ.Ε.	368.500	430.600	16,9

Βασικές Πηγές Εσόδων του Γ.Π.Κ.

(σε εκατ. δραχ.)

	<u>1988</u> Εκτιμήσεις Πραγμ/σεων	<u>1989</u> Προβλέψεις	Μεταβολή %
I. Τακικός Προϋπολογισμός	1.955.000	2.310.000	18,2
<u>Άμεσοι Φόροι</u>	<u>523.840</u>	<u>616.065</u>	<u>17,6</u>
Φόρος Εισοδήματος	402.000	475.800	18,4
Φόρος Περιουσίας	26.790	37.000	38,1
Λοιποί Άμεσοι Φόροι	95.050	103.265	8,6
<u>Έμμεσοι Φόροι</u>	<u>1.293.530</u>	<u>1.532.070</u>	<u>18,4</u>
Δασμοί & Ειδ. Εισφορές	27.680	32.410	17,1
Φόροι καταν. εισαγομένων	51.840	97.370	87,8
Φόροι καταν. εγχωρίων	341.740	391.160	14,5
Φόροι Συναλλαγών	848.800	982.880	15,8
Λοιποί Έμμεσοι Φόροι	23.470	28.250	20,4
<u>Μη Φορολογικά Έσοδα</u>	<u>137.630</u>	<u>161.865</u>	<u>17,6</u>
II. Προϋπ/σμός Δημόσ. Επενδύσεων	66.500	90.000	35,3
III. ΕΛΕΓΓΕΠ	225.000	260.000	15,6
Σύνολο	2.246.500	2.660.000	18,4

Ακόμη από τον Γ.Κ.Π. του 1989 επισημαίνουμε ότι οι δαπάνες εκτιμώνται σε 4.052,4 δις δραχμές έναντι 3.414 του 1988, είναι αυξημένες δηλαδή κατά 18,7% και ειδικά του τακτικού προϋπολογισμού είναι αυξημένες κατά 19,2%. Ο προβλεπόμενος πληθωρισμός για το 1989 είναι 12% και από αυτό προκύπτει ότι οι δαπάνες δεν συγκρατήθηκαν αρκετά έτσι ώστε έχουμε το αποτέλεσμα ν' αυξηθούν οι δαπάνες χαμηλότερα από τον προϋπολογισμό.

Τα δημόσια έσοδα του Γ.Κ.Π. είναι για το 1989 2.660 δις δραχμές , έναντι 2.246,5 το 1988 , θα αυξηθούν δηλαδή κατά 18,4% και ειδικά του τακτικού θ' αυξηθούν κατά 18,2% .

Ο νέος προϋπολογισμός δεν προβλέπει σημαντικούς νέους φορους. Οινέες φορολογίες ύψους μόνο 130 δις. δραχμών θα προέλθουν από την αύξηση φορολογίας καπνού και τη διατήρηση υπό τη μορφή ειδικού φόρου καταναλώσεως του ρυθμιστικού φόρου.

Εσοδα Τακτικού Προϋπολογισμού

(σε εκατ. δρχ.)

	1988 Εκτιμήσεις Πράγμ/σεων	1989 Προβλέψεις	Μεταβολή %
I. ΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	523.840	616.065	17,6
1. Φόρος εισοδήματος	402.000	475.800	18,4
Φυσικών προσώπων	305.500	341.000	11,6
Νομικών Προσώπων	90.000	127.500	41,7
Ειδ. Κατηγ. Φόρου Εισοδ.	6.500	7.300	12,3
2. Φόροι στην περιουσία	26.790	37.000	38,1
3. Άμεσοι Φόροι υπέρ τρίτων	13.700	16.985	24,0
4. Άμεσοι Φόροι Π.Ο.Ε.	42.500	60.100	41,4
5. Έκτακτοι άμεσοι φόροι	21.100	4.200	-80,1
6. Λοιποί άμεσοι φόροι	17.750	21.980	23,8
II. ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	1.293.530	1.532.070	18,4
1. Δασμοί και Ειδ. Εισφορές	27.680	32.410	17,1
(Για την Ε.Ο.Κ.)	(25.530)	(30.100)	(17,9)
2. Φόροι κατανάλωσης Εισαγ.	51.840	97.370	87,8
Φ.Κ.Ε. στα εισαγόμενα	20	-	-
Αυτοκίνητα	48.700	53.000	8,3
Λοιποί φόροι εισαγόμενων	3.120	44.370	-
3. Φόροι κατανάλωσης εγχωρίων	341.740	391.160	14,5
Φ.Κ.Ε. εγχωρίων	8.170	9.200	12,6
Φόρος καπνού	77.500	98.000	26,5
Ειδικοί φόροι κατανάλωσης	201.610	215.250	6,8
(Καύσιμα)	(193.000)	(204.600)	(6,0)
(Λοιπά)	(8.610)	(10.650)	(23,7)
Φόροι Οινοπνευματωδών	7.800	7.800	-
Λοιποί κατανάλωσης	5.420	15.790	191,3
Τέλη κυκλοφορίας	28.000	30.000	7,1
Ειδ. Τέλη και εισφ. στα αυτοκίνητα	13.240	15.120	14,2

(συνέχεια)

	1988	1989	Μεταβολή
	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις	%
	Πραγμ/σεων		
4. Φόροι συναλλαγών	848.800	982.880	15,8
Μεταβίβαση κεφαλαίων	38.000	50.570	33,1
Χαρτόσημο	64.750	74.250	14,7
(Για τον ΟΓΑ)	(10.700)	(11.500)	(7,5)
Ενοποιημένοι ειδ. φόροι	28.000	32.000	14,3
Ρυθμιστικός φόρος	45.000	2.000	-
Φόρος Προστιθέμενης Αξίας	615.000	755.000	22,8
(Στα εισαγόμενα)	(203.000)	(246.700)	(21,5)
(Στις βιομηχ. και βιοτεχν. επιχ.)	(196.000)	(238.600)	(21,7)
(Στις εμπορικές επιχ.)	(86.000)	(108.700)	(26,4)
(Στα πετρελαιοειδή)	(70.000)	(85.500)	(22,1)
(Λοιπά)	(60.000)	(75.500)	(25,8)
Ειδικός φόρος τραπεζ. εργασιών	58.000	69.000	19,0
Λοιποί φόροι συναλλαγών	50	60	20,0
5. Έμμεσοι φόροι υπέρ τρίτων	4.200	5.010	19,3
6. Έμμεσοι φόροι ΠΟΕ	14.480	17.000	17,4
7. Λοιποί έμμεσοι φόροι	4.790	6.240	30,3
ΣΥΝΟΛΟ ΦΟΡΩΛ. ΕΣΟΔΩΝ (I+II)	1.817.370	2.148.135	18,2
III ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡ. ΔΡΑΣΗ	65.600	78.235	19,3
1. Μισθώματα	10.550	14.155	34,2
2. Πώληση αγαθών	3.750	3.860	2,9
(ΟΔΔΥ)	(3.030)	(3.040)	(0,3)
(Λοιπά)	(720)	(820)	(13,9)
3. Επιχειρήσεις - Οργανισμοί	40.160	48.020	19,6
(Κρατικά Λαχεία)	(17.400)	(24.900)	(43,1)
(ΠΡΟΠΟ)	(6.550)	(7.500)	(14,5)
(Λοιπά)	(16.210)	(15.620)	(-3,6)
4. Λοιπά από επιχ. δράση	11.140	12.200	9,5
IV. ΛΟΙΠΑ ΕΣΟΔΑ	42.180	46.380	10,0
1. Επιστροφές χρημάτων	11.470	18.000	39,5
2. Έσοδα Π.Ο.Ε.	2.480	2.885	16,3
3. Προσαυξήσεις, παράβολα κλπ.	17.150	21.220	23,7
(Παράβολα)	(4.000)	(5.000)	(25,0)
4. Λοιπά τακτικά έσοδα	9.320	4.295	-53,9
5. Έκτακτα έσοδα	1.760	1.980	12,5
V. ΑΠΟΛΗΨΕΙΣ ΑΠΟ Ε.Ο.Κ.	29.850	37.250	24,8
ΜΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ (III+IV+V)	137.630	161.865	17,6
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	1.955.000	2.310.000	18,2

Δαπάνες Τακτικού Προϋπολογισμού κατά γενικές κατηγορίες

(σε εκατ. δρχ.)

	<u>1988</u>	<u>1989</u>	
	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις	Μεταβολή
	Πραγμ/σεων		%
Μισθοί - Συντάξεις	945.096,0	1.086.230,3	14,9
(Υπηρετούντων)	(500.122,0)	(575.669,6)	(15,1)
(Συνταξιούχων)	(243.032,0)	(280.206,5)	(15,3)
(Επιχορ. για αποδοχές)	(155.101,0)	(176.232,0)	(13,6)
(Λοιπές παροχές	(16.550,0)	(23.658,4)	(43,0)
(Νοσήλεια)	(30.291,0)	(30.463,8)	(0,6)
Εξυπηρέτηση Δημόσιου Χρέους	687.553,0	900.671,6	31,0
Εξυπηρ. Χρέους Ενόπλ. Δυνάμεων	102.800,0	108.500,0	5,6
Αποδόσεις εσόδων τρίτων	96.902,0	149.030,8	53,8
Αποδόσεις στην Ε.Ο.Κ.	89.100,0	101.700,0	14,2
Επιστροφές φόρων	81.000,0	90.000,0	11,1
Επιδότησεις εξαγωγών & επιτοκίων	56.400,0	37.200,0	-34,0
Επιδότησεις γεωργίας	100.680,0	105.500,0	4,8
Επιχορηγήσεις	468.800,0	508.017,1	8,4
(Ο.Γ.Α.)	(100.000,0)	(111.075,0)	(11,1)
(Ι.Κ.Α.)	(137.000,0)	(170.000,0)	(24,1)
(Ο.Τ.Α.)	(36.000,0)	-	-
(Συγκοιν. Φορείς-Ο.Σ.Ε.)	(65.500,0)	(73.000,0)	(11,5)
(Λοιπές επιχορηγήσεις)	(130.300,0)	(153.942,1)	(18,1)
Εγγυήσεις- συναλλαγμ. διαφορές	25.000,0	15.013,7	-39,9
Λοιπές δαπάνες	167.169,0	209.936,5	25,6
(Δαπάνες μετακινήσεων)	(10.500,0)	(11.565,9)	(10,2)
(Λειτουργικές δαπάνες)	(44.200,0)	(52.722,5)	(19,3)
(Δαπάνες προμηθειών)	(97.800,0)	(98.587,9)	(0,8)
(Διάφορες άλλες δαπάνες)	(14.669,0)	(47.060,2)	(220,8)
Αποθεματικό		50.000,0	
Σύνολο	2.820.500,0	3.361.800,0	19,2

Ιδιαίτερη σημασία έχει η εξέλιξη της σύνθεσης των δαπανών του τακτικού προϋπολογισμού . Συγκεκριμένα οι δαπάνες για μισθούς, συντάξεις προβλέπεται να μειωθούν σε 32,3% από το 33,5% του 1988. Για την άμυνα από 10,3% που ήταν το 1988, το 1989 έγινε 9,5%.

Η εκπαίδευση το 1988 απορρόφησε το 8,4% των δαπανών του Γ.Κ.Π., ενώ το 1989 μειώνονται σε 8,2%. Οι δαπάνες για την γεωργία το 1988 ήταν 4,8%, ενώ το 1989 προβλέφθηκαν 4,4% . Οι δαπάνες εξυπηρέτησης του δημοσίου χρέους από 25,3% που ήταν το 1988, το 1989 ανέρχονται σε 27% και τέλος οι δαπάνες για υγεία πρόνοια, ασφάλεια το 1989 προβλέφθηκαν να παραμείνουν στα επίπεδα του 1988, δηλαδή 17,6% των δαπανών του Γ.Κ.Π.

Άλλο χαρακτηριστικό της φορολογικής πολιτικής που προκύπτει από τον προϋπολογισμό του 1989 είναι η αύξηση της μέσης φορολογικής επιβάρυνσης (φόροι/ ΑΕΠ). Οι εξελίξεις των κυριότερων επιμέρους κατηγοριών φόρων του 1989, έναντι του 1988, όσον αφορά τους άμεσους φόρους έχουν ως εξής :

- Ο παρακρατούμενος φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων (μισθωτοί), προβλέφθηκε ν' αυξηθεί κατά 19,4% έναντι 14,4% του 1988.

- Ο φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων κερδοσκοπικού χαρακτήρα προβλέφθηκε ν' αυξηθεί κατά 53,5% έναντι μείωσης 7,6% το 1988.
- Τέλος ο φόρος και τα τέλη κληρονομιών θ' αυξηθεί κατά 66,7% ; ενώ το 1988 αυξήθηκαν κατά 46,8%.
- Όσον αφορά τους έμμεσους φόρους αυξάνονται κατά 18,5% το 1989, έναντι 11,6% το 1988.
- Ειδικότερα οι φόροι καταναλώσεως επί των εγχωρίων προϊόντων θ' αυξηθούν κατά 24,1%.
- Ο Φ.Π.Α. προβλέφθηκε ν' αυξηθεί κατά 23,3%.
- Οι φόροι καταναλώσεως επί των εισαγομένων προϊόντων αυξάνονται κατά 45,5 δις δραχμές.
- Οι Φ.Π.Α. επί των εισαγομένων θ' αυξηθεί κατά 21,5% και
- Τέλος οι φόροι μεταβιβάσεως οικοδομών, οικοπέδων θ' αυξηθούν κατά 31,4% και τα τέλη χαρτοσήμου από ασφαλιστικές επιχειρήσεις κατά 40%.

Σαν παραδείγματα θα παραθέσουμε πιο κάτω τον κοινωνικό προϋπολογισμό του 1989 (από το Υπουργείο Υγείας Προνοίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και από το Υπουργείο Οικονομικών).

Στον Κοινωνικό προϋπολογισμό εμφανίζονται τα ποσά που διαθέτονται για την κοινωνική προστασία, ασφάλιση, υγεία, πρόνοια του ελληνικού λαού, μέσω των ειδικών προϋπολογισμών του Υπουργείου Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεως, των Ασφαλιστικών Οργανισμών, των διαφόρων Υπηρεσιών Κοινωνικής Ασφάλισης και απ'ευθείας από το Κράτος.

Το σύνολο της δαπάνης που προϋπολογίζεται το έτος 1989 για κοινωνικές υπηρεσίες δηλαδή την κοινωνική ασφάλιση, την υγιεινή, την κοινωνική πρόνοια, ανέρχεται σε 1.671.315 εκ. δρχ. έναντι 1.346.535 εκ. δρχ. του έτους '88. Στο ανωτέρω ποσό περιλαμβάνονται :

- α) Η δαπάνη για κοινωνική ασφάλιση που παρέχεται από τους φορείς που υπάγονται στο Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, προϋπολογίζεται σε 976.261 εκ. δραχ. και αυτούς που υπάγονται στα άλλα υπουργεία προϋπολογίζεται σε 189.330 εκ. δρχ.
- β) Η δαπάνη για ασφαλιστική προστασία του προσωπικού της ΔΕΗ και του ΟΑΠ προϋπολογίζεται σε 35.393 εκ. δραχ.
- γ) Τα ποσά που θα διατεθούν απ'ευθείας από τον κρατικό προϋπολογισμό για την ασφαλιστική προστασία

των πολιτικών και στρατιωτικών συνταξιούχων του δημοσίου, προϋπολογίζεται σε 227.096 εκ. δρχ. τη συνταξιοδότηση των Δημοτικών και Κοινωνικών Υπαλλήλων σε 10.200 εκ. δρχ., την περίθαλψη των δημοσίων Υπαλλήλων, στρατιωτικών και συνταξιούχων σε 28.755 εκ. δρχ., την υγεινή 159.956 εκ. δρχ. και τέλος την κοινωνική πρόνοια 44.304 εκ. δρχ.

Οι φορείς αντλούν τους πόρους, τους βασικά από εισφορές οι οποίες, προκειμένου μεν για μισθωτούς, προέρχονται κατά κανόνα από αυτούς και τους εργοδότες τους, προκειμένου δε για εργαζόμενους αυτοτελώς από τους ίδιους τους ασφαλισμένους.

Οι πόροι μερικών φορέων προέρχονται συστηματικά από επιχορήγηση του κρατικού προϋπολογισμού και από κοινωνικούς πόρους. Συγκεκριμένα οι πηγές προέλευσης των εσόδων των φορέων είναι :

- α) εισφορές ασφαλισμένων (μισθωτοί και μη)
- β) συνεισφορές εργοδοτών
- γ) κοινωνικές εισφορές και κρατική επιχορήγηση
- δ) πρόσοδοι περιουσίας,
- ε) λοιπά έξοδα.

Όπως είναι γνωστό το κράτος επεμβαίνει στην αναπαραγωγή δηλαδή αναδιανέμει το εθνικό εισόδημα

μέσα από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Έτσι το κράτος προϋπολογίζει τα έσοδα που προαναφέρθηκαν, σε τέτοιο ύψος ώστε αφού καλυφθούν οι ανάγκες του, να τα αναδιανείμει με την μορφή κοινωνικών παροχών υπηρεσιών προγραμμάτων και κατά συνέπεια αυτά τα έσοδα αποτελούν έξοδα για το κράτος.

Έτσι το ποσό των εσόδων για κάποιο έτος γίνεται με βάση τις εισπράξεις που πραγματοποιήθηκαν στο προηγούμενο έτος και με τις προβλέψεις για την εξέλιξη των μεγεθών τα οποία λαμβάνονται ως βάση για τον υπολογισμό αυτών των εσόδων.

Ακόμη οι αυξομειώσεις αυτού του ποσού των εσόδων επηρεάζονται από τις αμοιβές των απασχολούμενων ασφαλισμένων, από το όριο μισθού (στο οποίο υπολογίζονται οι εισφορές, ασφαλισμένων, στα διάφορα ταμεία) και από τα Δημόσια έσοδα.

Επισημαίνουμε ότι τα δημόσια ταμεία είναι συνδεδεμένα με τα έσοδα των Οργανισμών εκείνων των οποίων οι πόροι έχουν συνάρτηση με αυτά.

Για να επανέρθουμε στο θέμα της αναδιανομής του εισοδήματος, το κράτος τα έσοδα αυτά, στην περίπτωση ενός μισθωτού τα αποκόμισε μέσα από άμε-

σους και έμμεσους φόρος, κρατήσεις μισθών, εισφορές στα ασφαλιστικά ταμεία και τα επιστρέφει πάλι σε αυτόν με τη μορφή κοινωνικής ασφάλισης, υγειονομικής περίθαλψης, συντάξεως, εφάπαξ, επιδόματα, κοινωνική προστασία και πρόνοια.

Ανάλογο παράδειγμα αποτελεί η παροχή πρόνοιας μέσω των παιδικών σταθμών, παροχή που προσφέρεται μόνο όταν ο γονέας εργάζεται, γεγονός που αποδεικνύει την ύπαρξη του " δούναι και λαβείν " μεταξύ κράτους και εργαζόμενου στο πλαίσιο της αναδιανομής του εθνικού εισοδήματος.

Το ίδιο ισχύει στην περίπτωση των συντάξεων, όπου το κράτος στην παραγωγική περίοδο του εργαζομένου παρακρατεί μέρος του μισθού του και του ανταποδίδει με την μορφή σύνταξης στη μη παραγωγική ηλικία του, λόγω γήρατος ή αναπηρίας.

Τέλος άλλες μορφές αναδιανομής του εθνικού εισοδήματος αποτελούν πολλές κοινωνικές παροχές γνωστές σαν κοινωνικός μισθός είναι:

οι εκπτώσεις εισιτηρίων στις συγκοινωνίες, οι πιστωτικές κάρτες, τα διόδια, τα διάφορα προγράμματα του κοινωνικού τουρισμού, τα ΚΑΠΙ κ.λ.π.

Σ Υ Μ Π Ε Ρ Α Σ Μ Α Τ Α .

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.

Εξετάζοντας την ιστορία της χώρας μας, παρατηρούμε ότι η οικονομία της οπισθοδρομούσε, παρ' όλο που είχε τις κατάλληλες προϋποθέσεις δηλαδή παραγωγικές πηγές, εργατικά δυναμικό, φυσικό πλούτο κ.λ.π.

Αυτό συνέβηκε από τον κακό χειρισμό της εκάστοτε κυβερνητικής πολιτικής στον οικονομικό τομέα όπου μη μπορώντας ν' αξιοποιήσει τις εγχώριες δυνατότητες κατέφυγε στον εξωτερικό δανεισμό, με αποτέλεσμα ν' αρχίσει η εξάρτηση της χώρας από τα ξένα κεφάλαια.

Διευρύνεται η λειτουργία του αστικού κράτος, δηλαδή η κρατική παρέμβαση γίνεται εντονότερη, όμως παράλληλα τα κακά αποτελέσματα του εξωτερικού χρέους γίνονται αισθητά σ' όλους τους τομείς του κράτους.

Ετσι, ιδιαίτερα σε ορισμένες ΔΕΚΟ όπως ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΟΑ, το πρόβλημα των ελλειμμάτων φαίνεται εντονότερο, γεγονός άλλωστε που αποδεικνύει τη φύση των αντιθέσεων της καπιταλιστικής αναπαραγωγής.

Επίσης η κρίση του καπιταλιστικού κόσμου και τα συνεχή ελλείμματα ωθούν το κράτος στην αύ-

ξηση της φορολογικής επιβάρυνσης, μια επιβάρυνση που βαρύνει περισσότερο τους εργαζόμενους, παρά τους εργοδότες.

Η σχέση εξάρτησης του δημόσιου τομέα με τους διάφορους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς ανακυκλώνονταν συνεχώς, επειδή εκτός από την οικονομική εξάρτηση υπήρχε και τεχνολογική εξάρτηση.

Έτσι τα ωφέλη καρπώνονταν τα ξένα μονοπώλια και το εξωτερικό εμπόριο της Ελλάδας μειονεκτούσε συνεχώς αφού η εξαγωγική ικανότητα κυμαίνονταν σε χαμηλά επίπεδα και η εγχώρια τεχνολογία ήταν ανύπαρκτη.

Ο ρόλος του μεταναστευτικού συναλλάγματος υπήρξε καθοριστικός στη μείωση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου.

Η αναδιανομή του Ε.Ε. εκφράζεται μέσα απ' την φορολογική πολιτική του κράτους είτε με έμμεσους φόρους, είτε με άμεσους. Φορολογική πολιτική, που αποτελεί ένα μέσο εξομάλυνσης των αντιθέσεων που χρησιμοποιεί το κράτος και ταυτόχρονα τα έσοδα του κράτους.

Τα έσοδα αυτά που προέρχονται από τους φόρους προϋπολογίζονται ετήσια έτσι ώστε εύλογο

είναι ότι υπάρχει άμεση εξάρτηση μεταξύ του προϋπολογισμού και της φορολογικής πολιτικής. Εδώ ακριβώς εμφανίζεται και ο ρυθμιστικός ρόλος του κράτους που πρέπει να αναδιανείμει αυτά τα έσοδα. Ρόλος αρκετά δύσκολος γιατί χρειάζεται ισοτίμη και δίκαιη αντιμετώπιση ανάλογα με τις ανάγκες των πολιτών.

Κύριο χαρακτηριστικό του Γ.Κ.Π. είναι οι σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ προϋπολογισθέντων και πραγματοποιούμενων δημοσιονομικών μεγεθών.

Ειδικότερα, τα φορολογικά έσοδα συστηματικά υπερεκτιμούνται, ενώ αντίθετα οι δαπάνες υποεκτιμούνται κατά την κατάρτιση του προϋπολογισμού.

Σύμφωνα με τις εξελίξεις των μεγεθών απ' τον προϋπολογισμό του 1989 φαίνεται ότι :

- α) ενισχύονται οι πληθωριστικές πιέσεις χωρίς να υποβοηθάται η ανάπτυξη, αφού το άνοιγμα του προϋπολογισμού προέρχεται κυρίως απ' την χρηματοδότηση τρεχουσών - καταναλωτικών δαπανών,
- β) έχει αντιαναπτυξιακό χαρακτήρα γιατί ο δημόσιος τομέας απορροφά το μεγαλύτερο μέρος των πόρων της οικονομίας σε βάρος του ιδιωτικού τομέα,

- γ) δεν συνδέονται ούτε και φέτος οι αμοιβές με την παραγωγικότητα και την ανάπτυξη,
 - δ) τα έσοδα απ'τους φόρους δεν αναμένεται να αναδιανεμηθούν ευνοϊκά υπέρ των χαμηλόμισθων γιατί η αύξηση της έμμεσης φορολογίας απ'τα εγχώρια παραγόμενα προϊόντα δεν ευνοεί τις χαμηλές εισοδηματικές τάξεις και
 - ε) με την επαχθέστερη φορολόγηση των εισαγόμενων αποδυναμώνονται οι προσπάθειες καλύτερης και ταχύτερης συμβολής της χώρας μας στην ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς το 1992.
-

Β Ι Β Λ Ι Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

- "Ο κρατικός τομέας της οικονομίας στην Ελλάδα και η κρίση".
ΣΠΥΡΟΣ ΜΑΓΚΛΙΒΕΡΑΣ, εκδ. : ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ, ΑΘΗΝΑ 1987

 - "Κράτος και κεφάλαιο στην Ελλάδα".
ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΑΜΑΡΑΣ (Πέμπτη έκδοση),
εκδ. : ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ, ΑΘΗΝΑ 1985

 - "Οικονομία της Ελλάδας".
ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΑΜΑΡΑΣ, εκδ. : ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ, ΑΘΗΝΑ 1980
-

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΣΕΛ.

A. ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

A.1 Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ

ΣΤΗΝ ΧΩΡΑ. 1

α. Η οικονομική άνθηση της Αρχαίας Ελλάδας 1

β. Η κατάσταση την περίοδο της Βυζαντινής
Αυτοκρατορίας. 2

γ. Η οικονομική κατάσταση στο χώρο της Ελλάδας
έως την επανάσταση του 1821. 2

δ. Η οικονομία της Ελλάδας στα πρώτα 100 χρόνια
ύπαρξης ανεξάρτητου Ελληνικού Κράτους 1821-1920 3

ε. Η Οικονομία της Ελλάδας στην περίοδο του μεσο-
πολέμου (1921-1940). 5

στ. Η οικονομία της Ελλάδας στην περίοδο (1945-1950) 6

ζ. Η οικονομική ανάπτυξη 1951-1962 και η σύνδεση
της Ελλάδας με την ΕΟΚ. 7

η. Κύρια χαρακτηριστικά της οικονομικής ανάπτυξης
στην Ελλάδα (1963-1975). 8

θ. Η πορεία της Ελληνικής Οικονομίας μετά το 1975
και το πρόγραμμα της οικονομικής ανάπτυξης. 11

A.2 Η ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ. 12

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

I. Ο κρατικός τομέας στο επίπεδο της αναδιανομής
του εισοδήματος. 14

II. Ο κρατικός τομέας στο επίπεδο της επιχειρηματικής
δραστηριότητας. 19

III. Απασχόληση και αμοιβές στο επίπεδο του κρατικού
τομέα. 23

Α.3 Η ΣΧΕΣΗ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΜΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ

ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ.

26

Β. Η ΑΝΑΔΙΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

α. Από την άσκηση της κοινωνικοοικονομικής πολιτικής του κράτους.

34

β. Η έκφραση του Ε.Ε. μέσα από τον κρατικό προϋπολογισμό.

43

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

63

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

67

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

